

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ВА РОССИЯ ЎРТАСИДАГИ ХУДУДЛАРАРО ҲАМКОРЛИК II ФОРУМИ ИШТИРОКЧИЛАРИГА МУРОЖААТИ

Ҳурматли Ўзбекистон ва Россия хуудларининг раҳбарлари!
Ҳурматли делегациялар аъзолари!
Хонимлар ва жаноблар!

Иккинчи Ўзбекистон — Россия хуудлараро ҳамкорлик форуми иштирокчиларини кутлашдан мамнунман.

Мамлакатларимиз хуудлари ўртасидаги муҳтарам Владимир Владимирович билан иккимиз роппа-роса уч йил аввал бошлаб берган фаол мулоқот бугун стратегик шерикликини мустаҳкамлашнинг локомотивларидан бирига айланди.

Ҳеч шубҳасиз, Форумнинг муваффақиятли фаолияти кейинги йилларда икки томонлама муносабатларда эришган улкан натижаларимиз ва юксак марраларнинг яна бир тасдиғидир.

Ўзбекистон хуудлари Россия Федерациясининг Москва ва Санкт-Петербург шаҳарлари, Татаристон Республикаси, Олтой ўлкаси, Астрахань, Новосибирск, Омск, Самара, Челябинск вилоятлари ва кўплаб бошқа субъектлари билан жадал ҳамкорлик қилаётганини катта мамнуният билан қайд этмоқчиман.

Биргаликда олиб борилаётган фаол ишлар тўғрисида ўзаро товар айирбошлашнинг ҳатто пандемия шароитида ҳам ўсишига эришдик, унинг ҳажми эса жорий йилда олти миллиард доллар ошди.

Кейинги бир йилда Санкт-Петербург, Самара ва Қозонда Ўзбекистон

хуудларининг кўргазмалари муваффақиятли ўтказилди.

Бугун мамлакатларимизда уч мингга яқин қўшма корхона фаолият юртимда, иқтисодийнинг барча соҳаларида юзлаб янги лойиҳалар амалга оширилмоқда.

Мамлакатимизда Россиядан жалб қилинган инвестициялар ҳажми бугунги кунда 10 миллиард доллардан зиёдни ташкил этмоқда ва бу кўрсаткич жадал ўсиб бормоқда.

Муваффақиятли ҳамкорлигимизнинг айрим мисолларига тўхталиб ўтмоқчиман.

Татаристонлик шериклар билан Тошкент вилоятида “Химград” юқори технологик саноат парки ташкил этилмоқда.

Яқин орада Жиззах вилоятида москвалик инвесторлар билан ҳамкорликда кўп функцияли агрологистика маркази ишга туширилади.

Самара вилояти компаниялари Бухорода йирик иссиқхона мажмуасининг қурилишига киришди.

Ингушეთиялик тадбиркорлар билан биргаликда Фарғона vodiysida тўқимачилик кластери-ни кенгайтириш лойиҳаси амалга оширилмоқда.

Бундай мисолларни, шу жумладан, Ўзбекистон бизнеси иштирокида Россия хуудидида амалга оширилаётган лойиҳалар рўйхатини яна узоқ давом эттириш мумкин.

Азиз дўстлар!

Хуудлар ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш учун катта салоҳият мавжуд.

Икки мамлакат манфаатлари учун янги истиқболлар очадиган йўналишларни алоҳида қайд этишни истардим.

Биринчи. Қўшма бизнес лойиҳаларни бундан буён ҳам кўллаб-қувватлаймиз, шунингдек, россиялик инвесторлар учун зарур шароитлар яратишни давом эттирамиз.

Бу ҳақда сўз борганда, энг аввало, металлургия, энергетика, нефть-кимё, электротехника, тўқимачилик, фармацевтика ва бошқа тармоқлардаги саноат кооперациясини қайд этиш лозим.

Иккинчи. Хуудларимиз бир-бирини самарали тўлдириб туриши мумкин бўлган соҳа — қишлоқ хўжалигидаги ҳамкорлик улкан имкониятларга эга.

Ўзбекистон ва Россияда йирик агро-саноат компаниялари ва кластерлари, омборхона терминаллари ва қайта ишлаш қувватларини яратиш шулар жумласидан.

Бундан ташқари, биз янги агротехнологияларни кенг жорий этиш, селекция соҳасида қўшма лойиҳаларни амалга оширишдан манфаатдоримиз.

Учинчи. Инновациялар, IT, билим ва саноат технологиялари билан алмаштириш соҳалари, айниқса, истиқболлидир.

Хусусан, “Иннопром” халқаро кўргазмаси эндиликда ҳар йили янги минтақавий форматда Ўзбекистонда ўтказилади.

Россиянинг етакчи, шу жумладан, ҳудудий олий таълим даргоҳларининг мамлакатимиздаги фаолияти янада кенгайтириш кўллаб-қувватлаймиз.

Бу борадаги муваффақиятли ишларга Қозон федерал университети ва Астрахань давлат техника университети билан шериклигимизни мисол қилиб келтириш мумкин.

Бу, шунингдек, илмий ҳамкорлик ва биргаликдаги амалий тадқиқотларни кенгайтириш дастурини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш имконини беради.

Тўртинчи. Хуудлар ўртасидаги фаол алоқалар маданий-гуманитар алмашинув ва туризмнинг кенгайтиришига хизмат қилади.

Хуудларда мамлакатларимиз вакиллари иштирокида ёшлар фестиваллари, концертлар мунтазам ўтказилишини, театрларнинг ижодий сафарлари ва спорт тадбирлари ташкил этилишини кўллаб-қувватлаймиз.

Ҳурматли форум иштирокчилари!

Бугунги учрашув ва унинг натижасида янги қўшма дастур ва лойиҳаларнинг амалга оширилиши хуудларимиз ва умуман, мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликка қучли суръат бағишлашига ишонаман.

Форумнинг барча иштирокчиларига самарали фаолият, катта муваффақиятлар ва янги ютуқлар тилайман.

Катта мамнуният билан сизларни келгуси йилда учинчи Хуудлараро форумини ўтказиш учун Ўзбекистонга таклиф этаман.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИГА ТАШРИФ БИЛАН БОРАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг таклифига биноан 19 ноябрь куни ташриф билан Россияга боради.

Икки мамлакат етакчилари Москва шаҳрида музокара ўтказадилар, Ўзбекистон — Россия стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини янада ривожлантиришнинг долзарб масалаларини муҳокама қиладилар. Қатор икки томонлама ҳужжатлар имзоланиши ҳам кўзда тутилган.

Ташриф арафасида Москвада Ўзбекистон ва Россия иккинчи Таълим форуми ва навбатдаги Хуудлараро ҳамкорлик форумининг қўшма тадбирлари ўтказилмоқда.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН ВА ҚОЗОҒИСТОН ЕТАКЧИЛАРИ ИККИ ТОМОНЛАМА ҲАМКОРЛИКНИ КЕНГАЙТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИНИ МУҲОКАМА ҚИЛДИЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 17 ноябрь куни Қозоғистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев билан телефон орқали мулоқот қилди.

Ўзбекистон — Қозоғистон стратегик шериклик муносабатларини янада ривожлантириш ва кўп қиррали ҳамкорликни кенгайтиришнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Амалий ҳамкорлиқни илгари суриш, энг аввало, икки томонлама товар айирбошлаш ҳажминини ошириш, машинасозлик, энергетика, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва логистика, фармацевтика, тўқимачилик ва озиқ-овқат саноати, бошқа устувор йўналишларда узоқ муддатли кооперация лойиҳаларини тайёрлаш ва амалга ошириш масала-

ларига алоҳида эътибор қаратилди. Бундан ташқари, хуудлараро алоқалар ва маданий-гуманитар алмашинуви фаоллаштириш муҳим экани қайд этилди.

Икки мамлакат ҳукуматлари томонидан ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг янги йўналишлари ва аниқ дастурлари ишлаб чиқиши юзасидан келишувга эришилди.

Давлат раҳбарлари бўлажак олий даражадаги учрашувлар режасини ҳам кўриб чиқдилар.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН — РОССИЯ ХУДУДЛАРАРО ҲАМКОРЛИК БЎЙИЧА II ФОРУМИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Россия Федерациясига ташрифи арафасида 17 ноябрь куни Москва шаҳрида Хуудлараро ҳамкорлик бўйича II форум бўлиб ўтди.

Тадбирда икки мамлакатдан 800 дан зиёд иштирокчи — ҳукумат аъзолари, хуудлар, вазирликлар, идоралар, тармоқ бирлашмалари, бизнес уюшмалар раҳбарлари, йирик компаниялар ва хусусий сектор вакиллари қатнашди.

Форумни ўтказишдан мақсад — Ўзбекистон ва Россия хуудлари ўртасида тўғридан-тўғри ишбилармонлик алоқалари ва амалий ҳамкорлиқни ўрнатиш, уларни мустаҳкамлаш учун ягона маконни яратишдан иборат.

Давоми 2-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТ МАЪМУРЧИЛИгини ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА УНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН ҚУЛАЙ ШАРОИТЛАР ЯРАТИШ ТЎҒРИСИДА

Тадбиркорларнинг муаммо ва таклифларини бевосита ўрганиш ҳамда тадбиркорликни келгусида ривожлантиришнинг асосий йўналишларини белгилаб олиш бўйича 2021 йил 20 август куни ўтказилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг тадбиркорлар билан очик мулоқоти доирасида белгиланган масалалар ижросини таъминлаш, шунингдек, электрон тижорат соҳасидаги платформалар фаолиятини кўллаб-қувватлаш ҳамда аккредитив бўйича ҳисоб-китоб тизимини жорий этиш мақсадида:

1. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳамда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг электрон тижоратнинг “Очиқ рақамли экотизими” ахборот тизимлари мажмуасини (кейинги ўринларда — Рақамли экотизим) 2022 йил 1 июлдан бошлаб тўлиқ ишга тушириш тўғрисидаги таклифи маъқулланган.

Давоми 2-бетда

ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИДАН — ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИ САРИ ЯНГИЛАНАЁТГАН МАЪНАВИЯТ — МУВАФФАҚИЯТЛАР ОМИЛИ

Бугун мамлакатимизда жамият тараққиётининг маънавий тамойилларига алоҳида аҳамият берилмоқда. Хусусан, жамиятимиз маънавий ҳаётидаги ўзгаришларни белгилайдиган омилларни мустаҳкамлаш, бу йўналишда иқтисодий ва ижтимоий соҳалардаги барча имкониятлардан фойдаланиш масалалари ҳам давлатимиз фаолиятининг муҳим таркибий қисмига айланди.

Ўзбекистоннинг янги қиёфасини яратишга астойдил ҳаракат қилнаётган бугунги глобаллашув даврида жамиятимизнинг маънавий тараққиётини таъминлаш жараёнини чуқур таҳлил қилиш муҳим аҳамият касб этмоқда. Ўз навбатида, бу янги Ўзбекистон жамиятининг маънавий ҳаётига хос жараёнларнинг мазмун-моҳияти ва намоён бўлиш хусусиятлари, мустақиллик йилларида тўпланган тажрибани чуқур ва ҳар томонлама ўрганиш имконини яратади. Айни пайтда ушбу масалаларнинг давлатимиз маънавият соҳасидаги сиёсати учун ниятда долзарб аҳамиятини кўрсатиш, шунингдек, қайд этилган баҳдадаги услубий муаммоларни аниқлаш ва тадқиқ этиш асосида баъзи хулосалар ва амалий таклифларни ишлаб чиқишга ёрдам беради.

Давоми 3-бетда

5-бетда ўқинг.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТ МАЪМУРЧИЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА УНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН ҚУЛАЙ ШАРОИТЛАР ЯРАТИШ ТЎҒРИСИДА

Бошланиши 1-бетда

Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ҳузуридаги Электрон кооперация портали маркази **Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги қошидаги Рақамли трансформация маркази** (кейинги ўринларда — Марказ) этиб қайта ташкил этилсин.

2. Марказ зиммасига қуйидаги **кўшимча вазифалар** юклатилсин: **Рақамли экотизимни шакллантириш** ва унинг **оператори** функцияларини бажариш;

мулкчилик шаклидан, идоравий ва тармоққа мансублигидан, ҳудудий жойлашувидан қатъи назар, электрон тижорат платформаларига ўзининг миқозлар базасидан тенг фойдаланиши ҳамда уларга хизматлар кўрсатиши учун шароитлар яратиш;

Рақамли экотизимнинг “**эскроу**” тизими функцияларини бажариши муносабати билан битта шахсий ҳисобварақадан ҳисоб-китоблар ва тўловлар ҳамда томонларнинг шартнома мажбуриятлари кафолатли (аккредитив тамойили бўйича) бажарилишини таъминлаш.

қонун лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

4. Электрон тижоратнинг “Очиқ рақамли экотизими”ни ташкил этиш бўйича “**Йўл харитаси**” иловага мувофиқ тасдиқлансин.

5. Марказ Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда **2022 йил 1 июлга қадар** Рақамли экотизим орқали солиқ органларига реал вақт режимида маълумотларни узатиш имконини берувчи электрон маълумотлар базаларининг ўзаро интеграциясини таъминласин.

6. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги **икки ой муддатда** манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда қонунчилик ҳужжатларига ўшбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

Тошкент шаҳри,
2021 йил 17 ноябрь

Ш. МИРЗИЁЕВ

ЎЗБЕКИСТОН — РОССИЯ: СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК ВА ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ САРИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 19 ноябрь куни Россия Федерациясига ташриф билан боради.

Россия билан стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини ривожлантириш Ўзбекистон ташқи сиёсатининг устувор йўналишларидан бири бўлиб қолмоқда. Икки давлат ўртасида дипломатик алоқалар 1992 йил 20 март куни ўрнатилган. 2004 йилда давлатлар Стратегик шериклик тўғрисида, 2005 йилда эса Иттифоқчилик муносабатлари тўғрисида битим имзолаган.

Ўтган 30 йил мобайнида Москва ва Тошкент биргаликдаги саъй-ҳаракатлар билан кўп қиррали ҳамкорлик ўрнатиш, халқларимизни боғлаб турган кўп асрлик дўстлик ва яхши қўшничилик алоқаларини мустаҳкамлашга муваффақ бўлди. Томонлар ўртасида 27 та олий даражадаги ташриф ташкил этилди. Шу билан бирга, ўзаро алоқалар, айниқса, сўнгги йилларда алоҳида динамика касб этди. Биргина 2020 йилнинг ўзида турли даражадаги 100 га яқин икки томонлама ташрифлар амалга оширилгани ҳам буни яққол ифодалайди.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 4-5 апрель кунлари Россияга давлат ташрифи, шунингдек, Россия Президенти Владимир Путиннинг 2018 йил 18-19 октябрь кунлари мамлакатимизга давлат ташрифи икки томонлама муносабатлар тарихидаги энг муҳим воқеалардан бўлди.

Ушбу олий даражадаги ташрифлар яқунлари бўйича сиёсий, иқтисодий, маданий-гуманитар соҳаларда жами 70 га яқин шартнома ва битим имзоланди.

Сўнгги йилларда икки мамлакат етакчилари ўртасида ўзаро ишонч ва ҳурмат руҳида шакллانган яқин мулоқот, шахсий муносабат туфайли давлатлараро алоқалар изчил ривожланиб, чуқурлашиб бормоқда. Қўшма лойиҳаларни амалга ошириш бўйича кенг қўламли келишувлар ҳаётга татбиқ этилмоқда. Тошкент ва Москва Марказий Осиё минтақаси ва, умуман, МДХ маконида барқарорлик ва хавфсизлигини таъминлаш, глобал муаммоларни ҳал этиш, коронавирус пандемиясининг салбий оқибатларини бартараф этиш, шунингдек, барқарор ривожланиш мақсадларига эришишдек умумий манфаатлар боғлаб туради.

Россия сўнгги беш йилда Ўзбекистон томонидан турли майдонларда илгари сурилган йirik халқаро ташаббусларни қўллаб-қувватлади ва уларни амалга ошириш жараёнида иштирок этди. Улар орасида Оролбўйи минтақасини экологик инновациялар ва технологиялар зонаси деб эълон қилиш, Оролбўйи минтақаси учун Инсон хавфсизлиги бўйича кўп томонлама шериклик траст жамғармасини тузиш, БМТ Бош Ассамблеясининг қатор махсус резолюцияларини қабул қилиш сингари муҳим ташаббуслар бор.

Россия ташқи ишлар вазيري Сергей Лавров Ўзбекистон, Президенти ташаббуси билан Тошкентда ўтказилган “Тинчлик жараёни, хавфсизлик соҳасида ҳамкорлик ва минтақавий шериклик” (2018 йил 26-27 март) ҳамда “Марказий ва Жанубий Осиё: минтақавий ўзаро боғлиқлик. Таҳдидлар ва имкониятлар” (2021 йил 15-16 июль) мавзуларидаги юқори даражадаги халқаро конференцияларда иштирок этди. Ушбу форумлар Афғонистон муаммосини ҳал этишга қумаклаштиш, шунингдек, сиёсий, иқтисодий, сармолавий, транспорт-логистика, энергетика, технология, маданий-гуманитар соҳаларда минтақавий ва халқаро ҳамкорликнинг янги самарали моделини ишлаб чиқиш учун сиёсий майдончани шакллантирди.

Бугунги кунда томонлар барча даражадаги изчил ва кенг қўламли мулоқотни давом эттирмоқда. Хусусан, ўзаро ҳамкорликнинг уч босқичли навб тизими яратилган: Бош вазирлар даражасида қўшма комиссия, ҳукуматлараро комиссия ва унинг қуйи комиссиялари фаолияти йўлга қўйилган. Парламентлар ва минтақалар ўртасидаги мулоқот кенгайиб бормоқда, ташқи ишлар вазирликларининг ҳамкорлиги ривож топмоқда.

Кўп томонлама тузилмалар, биринчи навбатда, МДХ ва ШХТда фаол иштирок этиш масалаларига устувор эътибор қаратмоқда. Ўзбекистон айни пайтда кузатувчи давлат сифатида Евроосиё иқтисодий иттифоқи доирасида ўзаро савдо ҳажминини ошириш ва номенклатуранинг кенгайтириш учун мазкур ташкилот бозори салоҳиятидан самарали фойдаланиш имкониятларини ўрганмоқда.

Ўзбекистонда давлат бoshкаруви тизимини такомиллаштириш, иқтисодиётни модернизация қилиш ва эркинлаштириш, қулай ишбилармонлик муҳитини яратиш, хорижий инвестицияларни жалб этиш борасида амалга оширилаётган жараёнлар икки томонлама иқтисодий муносабатларга янги суръат бағишлади.

Муваффақиятли ҳамкорликнинг ёрқин ифодасини товар айирбoшлаш ҳажми ўсиб бoраётганида кузатиш мумкин. Россия Ўзбекистоннинг ўзаро савдо бўйича иккинчи йirik ҳамкоридир. 2020 йилда унинг кўрсаткичи қарийб 6 миллиард долларга етди, 2021 йилнинг тўққиз ойида эса, пандемия шароити қарамасдан, ушбу рақам ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 26,2 фоизга (5,1 миллиард доллар) oшди. Яқин ўрта истиқболда мамлакатлар ўзаро савдо кўрсаткичларини 10 миллиард долларга етказишни режалаштирмоқда.

Иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро комиссия самарали иш олиб бормоқда. Унинг 22-йиғилиши 2021 йил 27 октябрь куни Москва шаҳрида бўлиб ўтди. 2024 йилгача иқтисодий ҳамкорликнинг ҳукуматлараро дастури ва уни амалга ошириш бўйича тадбирлар режаси амалга оширилмоқда. Бу саноат, транспорт, энергетика, қишлоқ ҳўжалиги, молия-банк, солиқ, рақамли соҳаларда 100 дан ортiқ истиқболли лойиҳани ўз ичига oлган. Республикада россиялик тадбиркорлар иштирокидаги икки мингдан ортiқ хорижий ва қўшма корхоналар муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда. Айни

пайтда Ўзбекистон иқтисодиётига йўналтирилган Россия инвестициялари қарийб 10 миллиард долларни ташкил этади. Ўз навбатида, Россияда Ўзбекистон капитали иштирокидаги 600 дан ортiқ компания рўйхатга oлинган.

Минтақалараро алоқаларни кенгайтириш Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги ҳамкорлики ривожлантиришда йил сайин муҳим аҳамият касб этмоқда. Бу жараёнда кичик ва ўрта бизнесга алоҳида эътибор қаратилмоқда. 2017 йилда имзоланган минтақалараро ҳамкорликка оид ҳукуматлараро битим икки мамлакат ҳудудлари ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлашнинг ҳуқуқий асоси бўлиб хизмат қилляпти. Олий даражадаги саммит арафасида 17 ноябрь куни киричини “Ўзбекистон – Россия” ҳудудлараро форуми бўлиб ўтди. Маълумки, биринчи форум 2018 йил 19 октябрь куни Тошкентда ташкил этилган эди. Унинг яқунлари бўйича минтақалардаги корхоналар ўртасида 136 та инвестиция лойиҳаси бўйича битимлар имзоланган эди.

Ўзбекистон ва Россия ишбилармон доиралари ўртасида янги алоқаларни йўлга қўйиш бўйича самарали ишлар олиб бoрилмоқда. Ўзарo бизнес-миссиялар, форумлар, саноат кўргазмалари ва бошқа қўшма тадбирлар ташкил этилмоқда. Хусусан, жорий йил апрель ойида Тошкент шаҳрида ўтказилган “Иннопром” саноат кўргазмаси яқунлари бўйича умумий қиймати 3 миллиард доллардан ортiқ бўлган 300 дан ортiқ шартнома имзоланди.

Маданий-гуманитар соҳадаги ҳамкорлик ҳам самарали ривожланимоқда. Ушбу соҳадаги алоқалар 2019-2021 йилларда маданий-гуманитар ҳамкорлик соҳасидаги ҳукуматлараро дастур асосида амалга оширилмоқда.

Таълим соҳасида Россия университетлари республикамизга фаол жалб этилмоқда. Ёшларнинг қўшма лойиҳаларни амалга оширишдаги иштирокини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ўзбек ёшлари учун он-лайн-олимпиадалар ва Россия олий билим юр்தлари қаршида кириш имтиҳонлари мунтазам равишда ўтказилмоқда. Бугунги кунда Россияда 43 мингдан ортiқ ўзбекистонлик талаба таҳсил олапти ва бу кўрсаткич ўсишда давом этмоқда.

Ўзбекистон таълим соҳасида Россия олий билим юртлари пешқадамлик қилмоқда. Бугунги кунда мамлакатимизда Россиянинг 15 та университети филиаллари фаолияти йўлга қўйилган.

16-17 ноябрь кунлари Москвада иккинчи Россия — Ўзбекистон таълим форуми бўлиб ўтди. Унинг ишида мамлакатлар вазирликлари ва идоралари, Фанлар академиялари президентлари, етакчи олий билим юртлари ректорлари қатнашди. Биринчи форум 2018 йил 18 октябрь куни Президент Владимир Путиннинг Ўзбекистонда давлат ташрифи доирасида уюштирилган эди. Унда Россиянинг 80 дан ортiқ олий ўқув юрти ва Ўзбекистондаги барча олий ўқув юртлари ректорлари иштирок этганди. Форум яқунлари бўйича 114 та ҳамкорлик шартномаси имзоланган.

Бугунги кунда Ўзбекистоннинг 34 та олий ўқув юртида Россиянинг 48 та олий ўқув юрти билан қўшма ўқув дастурлари (“икки томонлама дипломлар” дастури) доирасида ёшларга таълим берилмоқда.

Илм-фан, соғлиқни сақлаш ва маданият соҳалари вакилларининг ўзаро алмашув ташрифлари фаол қўллаб-қувватланмоқда.

2019 йил Самарқандда “Валдай” халқаро мунозаралар клубининг X Осиё конференцияси, 2021 йил Тошкентда Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти ҳамда Россиянинг “Валдай” халқаро мунозара клуби ҳамкорлигида “Россия ва Ўзбекистон ҳамкорлигининг янги тарихий босқичидаги тараққиёт ва хавфсизлик таҳдидлари” мавзусида халқаро конференциянинг ўтказилиши муҳим тадбирлардан бўлди. Ушбу тадбирлар томонларнинг ўзаро ҳамкорлигини ривожлантириш истагини, мамлакатларимиз етакчи таҳлил тузилмалари ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг юксак салоҳиятини намоёнлиш этди.

Соғлиқни сақлаш соҳасида 2017 йилдан буюн Ўзбекистон ва Россиянинг соғлиқни сақлаш, тиббий таълим ва илм-фан соҳасидаги етакчи ташкилотлари ўртасида нейрхирургия, педиатрия, жарроҳлик, кардиология, онкология каби соҳаларда 30 дан ортiқ шартнома имзоланган.

Бугунги кунда Ўзбекистонда рус миллатига мансуб 900 мингга яқин фуқаро истиқомат қилмоқда. 2000 йилдан бери улардан мингдан ортiқ давлат муқофотлари билан тақдирланган. Улар республиканинг замонавий тараққиётига муносиб ҳисса қўшмоқда. Ушбу ватандoшларимиз орасида спортчилар, олимлар, санъаткорлар, тадбиркорлар ва бошқа соҳа вакиллари бор. Ўз навбатида, республикада уларнинг она тили ва маданиятини, маънавий қадриятларини асраб-авайлаш учун барча шарт-шарoитлар яратилган. 804 та мактабда рус тили ўқитилган, барча университетларда ўқиш рус тилида олиб бoриладиган факультетлар мавжуд. Ўзбекистонда 38 та православ чeркови фаолият олиб бoрмоқда.

Республикада 19 та вилоят ва шаҳардаги жамoатчилик маданий-маърифий тузилмаларни бoриштирган Рус маданият маркази ташкил этилган.

2022 йилда Ўзбекистон ва Россия дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 30 йиллигини нишонлайди. Мамлакатларимиз ўртасидаги вақт ва умумий таҳдидлар синовидан ўтган стратегик шериклик бундан кейин ҳам мустаҳкамланиб, ривожланиб бoраверади, деб ишонч билан айтиш мумкин. Дўст халқларнинг раванки ва фаровонлигини таъминлаш, уларнинг ижтимоий, иқтисодий, илмий ва маданий тараққиётида янги муваффақиятларга эришиши учун барча зарур шарт-шарoитларни яратиш Ўзбекистон — Россия муносабатларининг мустаҳкам пойдевори бўлиб қолади.

“Дунё” АА

Бошланиши 1-бетда

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин иштирокчилар олдида видеомурожаат шаклида нутқ сузлади.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазيري ўринбосари — инвестициялар ва ташқи савдо вазيري С.Умурзоков ва Россия Федерацияси иқтисодий ривожланиш вазيري М.Решетников жорий йилда икки мамлакат ҳудудлари ўртасида алоқаларни ўрнатиш бўйича бажарилган ишлар ва қўшма лойиҳалар ҳақида маълумот берди.

Бу йил 50 дан ортiқ ўзаро ташрифлар амалга оширилгани таъкидланди. Ўзбекистон Республикасининг барча ҳудудлари раҳбарлари Россия Федерациясининг 42 та субъектига ташриф буюрди. Ўзаро мулоқотнинг бундай шакли кенг турдаги йўналишлар бўйича ҳамкорлик қилиш юзасидан салоҳиятини ўрганиш ҳамда ҳудудлараро лойиҳалар ва ҳамкорликнинг самарали усули сифатида ўзини oқлади.

Тадбир доирасида алоҳида мавзуларда сессиялар ташкил қилинди ва уларда икки мамлакат ҳудудлари ўртасида иқтисодий, ижтимоий,

инфратузилмавий ҳамкорлик бўйича ўзаро алоқаларни жонлантириш, қишлоқ ҳўжалиги йўналишида қўшма лойиҳаларни амалга ошириш, савдо ҳажмини кўпайтириш, транспорт алоқаларини кенгайтириш ва туризмни ривожлантириш бўйича муҳим мавзулар муҳокама қилинди.

Икки мамлакат ҳудудларининг раҳбарлари яқин ва узоқ муддатли ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш бўйича ўз нуқтаи назарини батафсил баён этди, шунингдек, конструктив ташаббусларни ва истиқболли соҳаларда ўзаро манфаатли лойиҳаларни амалга ошириш бўйича аниқ таклифларни илгари сурди. Қўшма юқори технологияли ишлаб чиқаришларни ташкил этиш бўйича биргаликдаги хатти-ҳаракатларни жонлантириш, икки мамлакат бoзорларини харидорғир, рақобатбардош маҳсулотлар билан тўлдириш мақсадида саноат кооперациясини кенг турдаги тармоқлар ва йўналишларда кенгайтириш, шунингдек, учинчи мамлакатлар бoзорларини ўзлаштириш муҳимлиги таъкидланди.

Тадбир доирасида Россия ва Ўзбекистон маъмурий ҳудудларининг раҳбарлари қатор икки томонлама учрашувлар ва музокараларни ўтказди,

улар давомида муайян лойиҳалар ва ташаббуслар бўйича келишувларга эришилди.

Форум доирасида ўтказилган ишбилармонлик учрашувлари ва музокаралар давомида қиймати 9 миллиард долларга тенг 600 та икки томонлама битимлар имзоланди. Шундан 141 таси — қиймати 7,4 миллиард долларга тенг инвестициявий лойиҳалар ва 455 таси — қиймати 1,6 миллиард долларга тенг экспорт шартномаларидир. Инвестициявий лойиҳаларга Ўзбекистон Республикасининг Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ва Россия Федерациясининг Иқтисодий ривожланиш вазирлиги томонидан биргаликда ташкил қилинган лойиҳа офиси ҳамроҳлик қилади. Айни пайтда икки мамлакат ҳудудларининг маъмуриятлари истиқболли соҳаларда 75 та янги инвестициявий лойиҳани ишлаб чиқишга киришгани маълум қилинди.

Эришилган келишувлар ҳамкорлигининг металлургия, энергетика, қимё, электротехника, тери-пойабзал, тўқимачилик ва фармацевтика саноати, сув ҳўжалиги, нефть-газ тармоғи ва молия-банк секторини қамраб олди.

ЎЗА

ХАЛҚАРО АЛОҚАЛАР

ОЛИЙ ТАЪЛИМ
ИСТИҚБОЛИ ЙЎЛИДА

М.В.Ломоносов номидаги Москва давлат
университетида Россия — Ўзбекистон иккинчи
таълим форуми бўлиб ўтди.

Московский государственный университет имени М.В.Ломоносова

РОССИЙСКАЯ ФЕДЕРАЦИЯ

МИНОБРАЗОВАНИЯ РОССИИ

РЕСПУБЛИКАНИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ВА ИСТИҚБОЛ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ, ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ И ИШҚИШ ТУРМОҚЛИ РЕСПУБЛИКАНИ ЎЗБЕКИСТОН

16-17
НОЯБРЯ
2021

ВТОРОЙ
РОССИЙСКО-УЗБЕКСКИЙ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ
ФОРУМ

Бундан уч йил аввал, 2018 йил октябрда Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг Ўзбекистонга ташрифи доирасида Тошкентда биринчи Ўзбекистон — Россия таълим форуми бўлиб ўтган эди. Форум давомида икки давлат олий ўқув юртлари ўртасида 100 дан ортiқ битим ва меморандум имзоланди.

Биринчи форум олимлар, профессорлар, педагогик жамoатчилик ва ёш тадқиқотчилар, жумладан, инновацион технологиялар соҳаси мутахассисларини бир даврага жамлаганди. Форумдан сўнг университетлараро алоқалар жадал ривожланган, Ўзбекистон ва Россия олий таълим муассасалари ўртасидаги ҳамкорлик ҳужжатлари даражада ошгани кузатилди ҳамда 2019 йилдан бошлаб ҳар йили минтақалараро ректорлар конференцияси ўтказилиши йўлга қўйилди. 2020 йилда ўтказилиши режалаштирилган иккинчи форум пандемия сабабли қолдирилди.

Анъанавий рус олаётган Ўзбекистон — Россия таълим форуми икки мамлакат ўртасида таълимнинг барча босқичларидаги ҳамкорлик масалалари муҳокамаси учун ўзига хос платформа вазифасини ўтамоқда. Ўзбекистон олий ўқув юртлари ректорлари учун интерактив семинарлар, Москвадаги олий ўқув юртларида ташрифлар, икки томонлама учрашувлар, музокаралар ва маслаҳатлашувлар ташкил этилди.

Жорий йилги тадбирда икки томондан олий таълим, умумий ўрта таълим ва мактабгача таълим,

илм-фан соҳалари учун масъул вазирлик ва ташкилотлар вакиллари иштирок этди.

— Глобаллашув даври биздан XXI асрда олий таълим тизимини юксалтириш борасида сифат жиҳатидан янгича ёндашувларни талаб қилмоқда, — деди форумда сўзга чиққан Ўзбекистон олий ва ўрта махсус таълим вазيري Абдуқодир Тошқулов. — Гап таълим мазмунини ҳам, шаклларини ҳам қайта кўриб чиқиш ҳақида кетмоқда. Акс ҳолда, биз глобал таълим жараёнининг фаол иштирокчисига айлана олмаймиз. Ушбу форумда самарали мунозара, таъриба алмашиш ва университетлараро тўғридан-тўғри ҳамкорлики давом эттириш бўйича истиқболли режалар муҳокама қилинди. Форум яқунлари мамлакатларимизнинг таълим соҳасидаги алоқаларини янада ривожлантиришга хизмат қилади, деган умиддаман.

Шунингдек, Москва давлат университети ректори Виктор Садовничий ҳам сўзга чиқиб, яқин келажда Ўзбекистонда Россиянинг яна саккизта олий ўқув юрти филиалларини очиб режалаштирилаётганини билдирди.

Форум давомида икки томонлама ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш борасида қатор ҳужжатлар, хусусан, биргаликда кадрлар тайёрлаш, таълим ва илм-фан соҳасидаги ҳамкорлигини янада ривожлантириш бўйича янги истиқболли лойиҳаларни йўлга қўйишга оид вазирлик ва олий таълим муассасалариаро 30 дан ортiқ битим ва меморандумлар имзоланди.

Келгуси ўқув йилида ўзбекистонлик талабалар учун Россия олий ўқув юртларида бeғул таълим олиш квoталари 2018 йилга нисбатан уч баробар оширилиб, 750 ўринга кўпайтирилиши кўзда тутилган.

Москвада бўлиб ўтган иккинчи Ўзбекистон — Россия таълим форумида халқ таълимига тааллуқли меморандум ҳам имзоланди. Унга кўра, А.С. Пушкин номидаги рус тили давлат институти мутахассислари Ўзбекистондаги рус тили ўқитувчиларининг касбий малакасини синовдан ўтказди.

Ҳамкорлик натижасида келгусида профессор-ўқитувчилар малакасини оширишининг самарали тизими ишлаб чиқилади. Янги стандартлар ўқитувчилар малакасини оширишнинг самарали усулларига ўттиш имконини беради.

Бугунги кунда Россия олий таълим муассасаларида ўзбекистонлик 40 мингга яқин талаба ўқимокда. Сўнгги уч йил давомида Ўзбекистонда Россиянинг 15 та етакчи олий ўқув юрти филиаллари ташкил этилиб, унда 6 мингдан ортiқ талаба билим олишига имконият яратилди. Ўзбекистон ёшлари Россияда, асосан, машинасозлик, тиббиёт, ветеринария, сув ресурслари, кончилик, металлургия, биотехнология, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш, ГЭСлар қурилиши, шунингдек, метеорология хизмати ҳамда атом энергетикаси йўналишлари бўйича таълим олмақда.

Ўтган 2020/2021 ўқув йилида Ўзбекистонда Россия олий таълим муассасалари билан қўшма таълим дастурлари (икки томонлама диплом) бўйича

Рисолат МАДИЕВА,
“Янги Ўзбекистон”
мухбири

ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИДАН — ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИ САРИ

ЯНГИЛАНАЁТГАН МАЪНАВИЯТ — МУВАФФАҚИЯТЛАР ОМИЛИ

Оқил САЛИМОВ, академик

Бошланиши 1-бетда

Бизнинг давримизга келиб, жамиятимиз маънавий ҳаёти ва давлат сиёсати инсон камолоти ва юрт тараққиётига фол таъсир кўрсатаётган ижтимоий омиллар тизимининг марказий бўғинларидан бирига айланди.

Бунинг сабаблари кўп, албатта.

Биринчидан, бугунги маънавият, маънавий ҳаётдаги янгиланишлар жаҳон ва Шарқ алломалари меросига, асрлар оша ўтиб келаётган мерос, ота-боболаримиз қолдирган қадриятларга таяниши шубҳасиз. Ватанимизда азалдан маънавиятга таяниб яшаш, комилликка интилиш, ҳар томонлама баркамоллик олий қадрият даражасига кўтарилган. Асосий ўлчов — инсоннинг инсонлигини улғулаш, инсон деган муқаддас номга муносиб бўлиш бош мезон қилиб олинган. Азалдан бу заминда нодонлик ва хурофот қораланган, маърифат ва тафаккурга кенг йўл очиб берилган.

Иккинчидан, юртимизда рўй берган Ренессанс даврларида дунёвий илмлар, инсонни қадрлаш маданияти назарияси ва фалсафаси уйғун ҳолда тараққий топди, турмуш тарзига айланиб қолди. Шу асосда шаклланган бой маънавият ва маърифат турли даврларда кескин ижобий бурилишларга сабаб бўлган, улкан тараққиётга пойдевор яратган.

Учинчидан, ҳалқимизга хос маънавийликнинг бугунги кун учун муҳим бўлган моҳияти шундан иборатки, унда инсон омили, шахс манфаатлари муаммоси ҳамма даврларда ҳам жамиятда адолатли тақсимот тамойилини тақозо этиб келган. Ғарбдаги моддий, реал манфаатлар устуворлиги қадриятдан фарқли ўлароқ, Шарқ халқлари учун бош қадрият маънавий омиллар, айниқса, инсон шаъни, обрў-эътибори, нафсонияти, орияти, виждони ҳисобланган келган.

Тўртинчидан, маънавият қанчалик бойиб борса, жамият ва миллат шунчалик раванқ топади. Маънавиятли одам яшашдан мақсад нималигини аниқ билади, умрини мазмунли ўтказиш йўлини излаб топади, муомала қилиш маданиятини эгаллайди, ҳар бир масалага инсоф ва адолат нуқтаи назаридан ёндашади. Виждон нима, ёлгон ва рост нима, орномус нима, ҳалол ва ҳаром нима — буларнинг ҳаммасини бир-биридан ажрата олади, ҳаётда ёмонликка бошловчи хатти-ҳаракатлардан воз кечади, яхшиликка бошловчи амалларни бажаради.

Бешинчидан, маънавиятда инсон ҳаётининг мазмуни акс этади. Ватанини севishi, ватанпарварлик инсон маънавиятини белгилловчи асосий омиллардан биридир. Маънавият камол топган жамиятларда қобилият, истеъдод эгалари шу жамиятнинг, миллатнинг юзи, гурури, обрў-эътибори ҳисобланади. Маънавиятли жамиятда ақл, соғлом фикр, адолат ва яхши ҳулқ устувордир. Бундай жамиятда халқнинг эртанги кунга ишончи кучли бўлади. Инсонга номуносиб бўлган турли иллатлар барҳам топади. Миллатнинг асрлар давомида шаклланган илдиэлари, унинг тарихий тажрибалари ва ижтимоий-маданий ривожланиши маънавиятни тасаввур қилиш қийин.

Олтинчидан, илгари ҳам, ҳозир ҳам халқимизда отага эҳтиром, онани эъзозлаш, ака ва укага ҳурмат, қавму қариндошларнинг тотувлиги, қўни-қўшнилар аҳиллиги ўзига хос қадрият сифатида қадрланиши бежиз эмас. Бу жиҳат шарқона турмуш тарзининг маромини белгилаб турувчи мувозанат меъёри, жараёнларнинг бир оқимида кечishi кафолати ҳамда энг

асосий тамал тошларидан биридир. Қадриятлар қаторидаги тартибларнинг бузилиши жамиятнинг, давлатнинг кучсизланишига сабаб бўлгани тарихдан маълум.

Айни шунинг учун ҳам мамлакатимизда янги жамият асосларини барпо этишнинг энг муҳим таркибий қисми маънавият ва маърифат соҳасида шахсни мунтазам камол топтириш борасида узлуксиз иш олиб бориш ва бундай тарбиявий тизим марказида халқимизнинг азалий ўлмас қадриятларига садоқатни тарбиялашга интилиш устувор бўлмоғи лозим.

Шу сабабдан ҳам мамлакатимизда Ўзбекистоннинг янги қиёфасини яратиш, кучли фуқаролик жамиятини барпо этиш мақсад этиб белгиланган бугунги кунда миллий ва маънавий, ижтимоий ва диний қадриятларни уйғунлаштириш, демократик тамойилларни амалда жорий этиш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Бу жиҳатдан фуқаролар ижтимоий-сиёсий фаоллигини ва шахс эркинлигини ошириш, сиёсий жараёнларни эркинлаштириш, демократик меъёрлар асосида кўлпартиявийлик тизимини такомиллаштириш, давлат бошқаруви органларининг айрим ваколатларини босқичма-босқич жамоат ва ўзини ўзи бошқариш органларига бериш каби вазибаларни бажариш асносида умуминвор яратган.

“Тафаккур” ва “Маънавий ҳаёт” журналлари ҳамда “Маънавият” нашриёти Республика Маънавият ва маърифат маркази тасарруфига ўтказилди. Ушбу соҳага жами 121 миллиард сўм, хусусан, Республика Маънавият ва маърифат марказига 10 миллиард сўм, унинг жойлардаги бўлимларига 90 миллиард сўм, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига 20 миллиард сўм, “Маънавият” нашриётига 1 миллиард сўм миқдорида маблағ ажратилди.

соний ва миллий қадриятларни барқарор этишга ҳаракат қилинаётгани ҳам бежиз эмас.

Бугунги кунда мазкур йўналишдаги ишларнинг мазмун-мундарижасини тубдан яхшилаш ва ушбу соҳанинг мақсадию моҳиятини белгилайдиган тизимли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Биринчидан, Ўзбекистон Президенти Республика Маънавият кенгаши раиси экани белгилаб қўйилди. Республика Маънавият ва маърифат маркази Республика Маънавият кенгашининг ишчи органи сифатида қайта ташкил этилди, унинг фаолият мезонлари ва бу борадаги устувор вазибалари аниқ-тиниқ белгиланди.

Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини янада ошириш, аҳолининг интеллектуал салоҳияти ва

дунёқарашини юксалтириш, мафқуравий иммунитетини мустаҳкамлашга доир чора-тадбирлар дастури тасдиқланди ва бу бўйича тизимли фаолият амалга оширилмоқда.

Мамлакатимиздаги ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, қабул қилинаётган қонун ҳужжатлари, давлат дастурлари мазмун-моҳиятини аҳолининг кенг қатламларига етказишга қаратилган тарғиб ишларини тизимли ва изчил амалга ошириш чоралари кўрилмоқда.

Иккинчидан, мамлакат миқёсида маънавий-маърифий ишларнинг кўлами ва миқёсини кенгайтириш, унинг янги ва замонавий тизимини шакллантириш, ушбу соҳа ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашининг барқарор тизимини йўлга қўйиш, соҳада фаолият кўрсатаётган муассаса ва ташкилотлар ишини мувофиқлаштириш ва улар фаолиятининг самарасини оширишга қаратилган устувор йўналишлар белгилаб олинди.

“Тафаккур” ва “Маънавий ҳаёт” журналлари ҳамда “Маънавият” нашриёти Республика Маънавият ва маърифат маркази тасарруфига ўтказилди.

Ушбу соҳага жами 121 миллиард сўм, хусусан, Республика Маънавият ва маърифат марказига 10 миллиард сўм, унинг жойлардаги бўлимларига 90 миллиард сўм, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасига 20 миллиард сўм,

“Маънавият” тарихи ва назарияси”, “Маънавий тарбия”, “Маънавий жараёнлар ва технологиялар” каби йўналишларда докторлик диссертациялари ҳимоясини ташкил этиш учун махсус ихтисослашган кенгаш шакллантирилапти.

Маънавий-маърифий тарғибот ишлари самарадорлигининг илмий асосланган мониторингини таъминлашга қаратилган социологик тадқиқотлар ўтказиш, бу соҳани ҳар томонлама ўрганиш ва қўлга киритилган натижалар асосида амалиёт учун тақлифлар ва тавсиялар ишлаб чиқиш жараёнини тизимли ташкил этиш чоралари кўрилмоқда.

Бешинчидан, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги 2021/2022 ўқув йилидан бошлаб олий таълим тизими таълим йўналишлари ўқув режаларига бакалаврият босқичида “Маънавиятшунослик”, магистратура босқичида “Қасбий маънавият” фанлари киритилди, “PR менежер” мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрланишини йўлга қўйиши белгилаб берилди.

“Маънавият тарихи ва назарияси”, “Маънавий тарбия”, “Маънавий жараёнлар ва технологиялар” каби фанлар илм-фан ихтисосликлари классификаторига киритилди.

Олтинчидан, маънавий-маърифий, илмий-ижтимоий мавзуларда долзарб мақолалар, жамоатчилик вакилларининг илғор фикрлари, шунингдек, мафқуравий жараёнлар таҳлили, соҳага оид янгиликларни тўплаш, тайёрлаш ва тарқатиш мақсадида “oyuna.uz” электрон маънавий-маърифий портали ишга тушди.

“Madaniyat va ma’rifat” телеканали, Халқаро пресс-клуб ва бошқа оммавий ахборот воситалари билан биргаликда аҳолининг интеллектуал салоҳияти ва дунёқарашини юксалтиришга, мафқуравий иммунитетини мустаҳкамлашга, баркамол авлодни тарбиялашга қаратилган мақолалар, ток-шоулар, ижтимоий роликлар, кўрсатувлар, публицистик чиқишлар ва эшиттиришлар ташкил этилди.

Мамлакатимиздаги ишларини маънавий-ахлоқий ва жисмоний баркамол этиб тарбиялаш, уларга таълим-тарбия бериш тизимини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури амалга оширилмоқда.

Еттинчидан, таълим ташкилотларида маданий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш бўйича мутахассис, ҳар бир умумтаълим муассасасида қўқодий-маданий масалалар бўйича тарғиботчи лавозими жорий этилди ва ойлик маоши давлат бюджети маблағлари ҳисобидан олий маълумотли ўқитувчи учун ўрнатилган базавий тариф ставкаси миқдорида белгиланди.

Давлат олий таълим муассасалари ва уларнинг филиалларида, талабалар сонидан қатъи назар, ёшлар масалалари ва маънавий-маърифий ишлар бўйича проректор (директор ўринбосари) лавозими жорий этилди.

Маънавий-маърифий ишларни юқори савияда амалга ошириш, юксак ижтимоий-маънавий муҳитни шакллантиришдаги самарали меҳнати ва ибратли фаолияти учун давлат органлари ва ташкилотлар ходимларига топширилган “Маънавият фидойиси” кўкрак нишони таъсис этилди.

Саккизинчидан, ҳудудларда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини мустаҳкамлаш, аҳоли, айниқса, ёшлар онги ва қалбида маънавий фазилатларни юксалтириш, оила ва маҳаллаларда ҳамжиҳатлиқни мустаҳкамлаш мақсадида барча туман ва шаҳарларда Маънавият ва маърифат масканлари ташкил этилмоқда.

Барча ҳудудлар, давлат органлари ва фуқаролик институтлари раҳбарларининг ўз ҳудуди ва ташкилотидида маънавият кенгаши раиси сифатидаги

мақоми тасдиқланди, уларнинг чора-тадбирлар дастурлари ва “йўл харитаси” ишлаб чиқилиб, амалиётга жорий қилинмоқда.

Тўққизинчидан, “Маънавият” ҳам бир соҳа, жамият ҳаётининг таркибий қисми, узлуксиз бир жабҳаси. Унда ҳам яхшилик ва ёмонлик, эзгулик ва жажолат ёнма-ён юради”, деган фикр бежиз айтилмаган.

Жамият маънавияти ҳамма вақт ҳам фақат эзгуликлардан иборат бўлавермайди. Яъни маънавиятни фақатгина яхшиликлар сандиги, ижобий ҳислатлар мажмуи сифатида тушуниш унчалик тўғри эмас.

Бу борада ҳам бир-бирига зид тушунчалар, мутлақо қелишмайдиган томонлар, қарама-қарши тамойиллар бор, бўлган ва бўлади. Маънавий ҳаёт диалектикаси, унинг энг асосий қонуниятларидан бири ана шундай.

Шу нуқтаи назардан, маънавий-маърифий ишлар тизимини тубдан янгилаш бўйича чора-тадбирлар дастурига “Маънавият” луғатини чоп этиш тўғрисидаги бандни киритганимиз ҳам бежиз эмас.

Негаки, айнан шундай асарлар орқали кўпчилик маънавиятдек серкирра ҳодисанинг мазмун-моҳияти, турли жиҳатлари ва хусусиятларини билиб олиш, бу ҳақда аниқ-тиниқ ва яхлит тасаввурга эга бўлиши мумкин.

Учинчидан, миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишлар йўналишида илмий-тадқиқот ишларига давлат буюртмаси доирасида мақсадли фундаментал, амалий ва инновацион лойиҳаларни шакллантириш ва белгиланган тартибда молиялаштириш тартиби жорий қилинди.

Маънавий-маърифий ишларни юқори савияда амалга ошириш, юксак ижтимоий-маънавий муҳитни шакллантиришдаги самарали меҳнати ва ибратли фаолияти учун давлат органлари ва ташкилотлар ходимларига топширилган “Маънавият фидойиси” кўкрак нишони таъсис этилди.

Булларнинг барчаси аввалги йилларда бўлгани каби жамиятимиз маънавий тараққиётида муҳим аҳамиятга эга барча долзарб масалалар ва ўз ечимини кутиб турган муаммоларни қамраб олган серкирра фаолият юритилаётганидан далолат беради.

Мазкур соҳадаги барқарор ривожланишни таъминлаш, халқимиз маънавиятини янги босқичга кўтариш, маънавий баркамол авлодни вояга етказиш ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга қаратилган кенг кўламли вазибаларни назарда тутувчи дастурлар амалга оширилмоқда.

Айни пайтда мамлакатимизда Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этишдек улғу мақсадга эришиш учун янги Хоразмийлар, Берунийлар, Ибн Синолар, Улуғбеклар, Навоий ва Бобурларнинг тарбиялаб берадиган муҳит ва шароитларни яратиш лозим.

Бунда, аввало, баркамол авлодни шакллантириш, таълим ва тарбияни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, илм-фан ва инновацияларни тараққий эттириш маънавий тараққиётимиз ва миллий ғояимизнинг асосий устуворли бўлиб хизмат қилиши зарур.

Барча фуқароларимиз, айниқса, ёшларда Ватанга садоқат, мафқуравий иммунитет, масъулиятлиқ, бағрикенглик, инновацион фикрлаш каби муҳим фазилатларни болаликдан бошлаб босқичма-босқич шакллантириш вазибалари ҳам долзарблигича қолмоқда.

Оммавий ахборот воситалари, шу жумладан, интернет орқали тарқатилётган ғаразли ахборотлар, одоб-ахлоқни емирувчи иллатлар, ёшларни залолатга бошловчи бузғунчи ғояларга қарши соғлом дунёқарашни шакллантириш масалалари ҳам доимий диққат-эътиборимизда бўлиб келмоқда.

Узлуксиз маънавий тарбияни ташкил этишда давлат ташкилотлари,

“Madaniyat va ma’rifat” телеканали, Халқаро пресс-клуб ва бошқа оммавий ахборот воситалари билан биргаликда аҳолининг интеллектуал салоҳияти ва дунёқарашини юксалтиришга, мафқуравий иммунитетини мустаҳкамлашга, баркамол авлодни тарбиялашга қаратилган мақолалар, ток-шоулар, ижтимоий роликлар, кўрсатувлар, публицистик чиқишлар ва эшиттиришлар ташкил этилди.

фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ва хусусий секторнинг ҳамкорлигини самарали йўлга қўйиш мақсадида махсус концепция ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари режаси қабул қилинди.

Жамиятимиз аъзоларида Ватанга муҳаббат, миллий ғояга садоқат, мардлик, жасорат, фидойилик, ҳалоллик, ростгўйлик, ҳолатбарорлик, виждонлиқ, вақтинлик, йиғитлик гурури, ор-номус, меҳр-қибатлиқ каби фазилатлар, тадбиркорлик ва оилапарварлик малакаларини шакллантиришга қаратилган тренинглар дастурларини амалга ошириш механизмлари ишлаб чиқилди.

Дунёда юз бераётган мураккаб геосиёсий ва ғоявий-мафқуравий жараёнларнинг мазмун-моҳиятини ҳар томонлама чуқур ёритиб бориш, терроризм, диний экстремизм, ақидапарастлик, сепаратизм, одам савдоси, “оммавий маданият”, нарқобизнес ва бошқа таҳдидларга қарши самарали ғоявий кураш олиб бориш методологияси амалиётга татбиқ этилмоқда.

“Янги Ўзбекистон” ғоясини юртимизда яшаётган барча миллат ва элатлар, ижтимоий тоифа вакиллари ўртасида кенг тарғиб этиш, унинг бунёдкорлик руҳини ялпи ижтимоий ҳаракатга айлантириш, эртанги кунга ишонч туйғуларини кучайтириш маънавият соҳасидаги ишларимизнинг бош мезони бўлиши лозимлигини барчамиз яхши англаймиз.

Шу муносабат билан маънавий-маърифий ва тарғибот-ташвиқот ишларида аҳолининг ҳудудий, касбий ҳамда ёш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда мутаносиб, мақсадли ва мазмунли ёндашувни жорий этиш ишларини янги босқичга олиб чиқиш ниятда муҳим заруратга айланмоқда.

Бу эса, ўз навбатида, маънавиятнинг, ушбу соҳадаги янгиланишларнинг муваффақиятлар омили бўлаётганидан, мазкур жабҳага янада кўпроқ эътибор қаратиш зарурлигидан далолат беради.

ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИДАН — ТАРАҚҚИЁТ СТРАТЕГИЯСИ САРИ

Бугунги кунда спорт ва соғломлаштириш жараёнларининг натижадорлиги янги Ўзбекистонни барпо этиш вазифалари билан узвий боғлиқ эканини англаган ҳолда масъулият билан ҳаракат қилишимиз лозим.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон стратегияси” китобидан.

БАРЧА ЮТУҚЛАРГА, КАТТА МАРРАЛАРГА, АВВАЛО, СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ ОРҚАЛИ ЭРИШАМИЗ

Маҳмуджон БОЛТАБОВЕВ,
Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия
ва спорт университети ректори

Қачон ва қайси юртда ривожланиш, юксалиш бўлади? Қачонки, саломатлик ва тинчлик ҳукмрон бўлса, у мамлакат барқарор тараққиётга эришади. Яратганга минг шукрки, бугун Ўзбекистон ана шу йўлда.

Президентимиз раҳбарлигида ўтган беш йилда мамлакат ва халқимиз фаровонлигини таъминлаш борасида тарихий натижаларни қўлга киритдик. Бу давлатимиз раҳбари белгилаб берган Ҳаракатлар стратегияси низоҳатда тўғри йўл бўлгани, улғувор жозибаси борлиги билан изоҳланади, албатта.

Улғувор жозибадорлик ҳақида гапирганда, бугун мақтангулик ютуқларимиз салмоғини санашга кўп вақт керак бўлади. Биргина халқимиз саломатлигини таъминлаш, шу мақсадда мамлакатда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш борасидаги ишлар кўлами ҳам салмоқли эканини таъкидлаш ўринлидир.

Этиборли жиҳати, соғлом турмуш тарзини оммавий ҳаракатга айлантириш мақсадида “маҳаллабай” ишлаш тизими жорий этилди. Бугун ҳар бир маҳаллада пйедалар ва велосипедчилар учун махсус йўлақлар, болалар спорт майдончалари қурилаётганига гувоҳимиз.

Саломатлик йўлакларининг ҳаёти-мизда тугган ўрни муҳим. Бойси, тонда ёки кечқурун пйеда сайр қилиш, югуриш учун шaroит бўлмаса, инсонларни “йўғотиш” қийин. Илгари тонда туриб югуриш учун қўлай муҳит, зарур шaroит йўқ эди. Велосипедда сайр қилиш учун эса хафсиз, тинч жой тополмас эдик.

Бир қарашда жўн, лекин низоҳатда самарадор бу йўлақлар ҳар бири-мизининг уйимиз атрофида қурилиши одамларни ҳаракатга келтириди. Бугун эрта тонда пйеда юришга чиққан, кечқурун, бўш вақтларида велосипедда сайр қилиб юрган маҳалладошларимизни, айниқса, кексалар ва ёшларни кўплаб учратамиз. Пировардида кейинги икки йилда мамлакатимизда спорт билан шугулланадиганлар сони икки баробар кўпайди. Ўзбекистонлик спортчилар халқаро мусобақаларда мингдан зиёд медалларни қўлга киритди.

“Соғлом турмуш тарзи” платформаси ишга туширилди. Бу платформа орқали пйеда ташлаган ҳар бир қадами-миз учун давлат пул бера бошлади. Бу айтишгагина осон, тизимни ишга тушириш замиридаги мақсад ва муддао эса низоҳатда улғудир.

Масалан, пйеда юришнинг фойдасини ҳаммамиз яхши биламиз. Мутахассислар фикрича, юриш ички органлар фаолиятини яхшилайди. Хусусан, юрак томирларини, нафас ва асаб тизимини машқ қилдиради. Бир кунда 4 маротаба 10 дақиқадан пйеда юришни одат қилган кишининг қон босими меъёрида бўлади. Тез-тез қадмлар билан кунига 120 одим ташлаган киши 15 дақиқада 100 килокалория ортиқча вазндан халос бўлади. Асабийлик ҳолатидан чиқиб кетиш, тушқунлик кайфиятидан халос бўлиш учун эса ҳар кун 20 дақиқа пйеда юриш kifоя. Бу чекишни ташлашни ихтиёр этганларга ҳам ёрдам беради, яъни зумор тугганда 20 дақиқа пйеда юрилса, ҳарорат хоҳиш ўз-ўзидан йўқолади. Британиялик олимларнинг аниқлашича, ҳар кун 1 соат пйеда сайр қилган кишилар юрак хасталикларига камроқ дучор бўлади.

Шу каби мақсадларни кўзлаб йўлга қўйилган амалий чора-тадбирлар натижасида янги ҳаёт тарзимиз пайдо бўлди. Пировардида пйеда юриб, фикрини тeрaнлаштирадиган, ҳаётга, ишга, жамиятдаги ислохотларга жүшқин муносабатда бўладиган одамларимиз сони кўпайди.

Олимпия ва Паралимпия ҳаракати ривожлантирилди. Миллий курашимизни Олимпиада ўйинларига киритиш бўйича ҳаракатлар бошланди. Осиё олимпия кенгаши 2025 йилда ёшлар ўртасида Осиё ўйинларини Тошкент шаҳрида ўтказиш бўйича қарор қабул қилди.

Бу борадаги ишлар тизимли давом этмоқда. Қувонарлиси, Президентимиз илгари сурган **Янги Ўзбекистон стратегиясида ҳам мамлакатда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтиришга алоҳида эътибор қаратилган.**

Янги Тараққиёт стратегиясида **барча шаҳар ва туманларда оммавий спортни ривожлантиришга, жумладан, спорт майдончалари, пйедалар ва велосипедчилар учун йўлақлар, экопарклар, таълим даргоҳларидаги спорт залларидан иборат спорт инфратузилмасини яратишга алоҳида эътибор қаратилган. Олимпия ва Паралимпия ҳаракатини янги босқичда ривожлантириш учун спорт мактабларини кўпайтириш ва янги спорт объектларини барпо этиш. Олимпия ўйинларига киритилган ҳар бир спорт турини ривожлантириш ва оммалаштириш бўйича комплекс дастурларни амалга ошириш** мақсад қилинган.

Бугун шу мақсадлар йўлидаги эзгу сазй-ҳаракатлар бошлаб юборилди. Жумладан, жорий йилнинг 5 ноябрь кунин Президентимизнинг юқорида саналган мақсад ва вазифаларни бажаришга қаратилган 4 та қарори қабул қилинди.

Ҳужжатларнинг бир кунда қабул қилиниб ва бир вақтда ижрога йўналтирилганда ҳам катта мазмун бор. Чунки бу қарорлар бир-бири билан узвий боғланган ҳолда мамлакатда жисмоний тарбия ва спортни кенг қамровда ривожлантириш, спорт-таълим муассасалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш, аҳоли, хусусан, ташкилотлар ҳодимлари ўртасида соғлом турмуш тарзини самарали тарғиб этиш, юртимиз спортчиларининг Олимпия ва Паралимпия ўйинларида муваффақиятли иштирокини таъминлашга хизмат қилади.

Президентимизнинг жорий йил 5 ноябрдаги **“Спорт таълими тизимини тубдан такомиллаштириш орқали олимпия ва паралимпия спорт турлари бўйича спортчилар захирасини шакллантириш сифатини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори** ўз номи билан мамлакатда спорт-таълим муассасалари фаолиятини янада такомиллаштириш, иқтидорли ёшларни аниқлаш, танлаш ва саралаш (селекция)нинг рақамлаштирилган янги тизимини жорий қилиш, кучли олимпия захирасини яратиш орқали спортчиларнинг Олимпия ва Паралимпия, Осиё ва Парасиё ўйинларида, жаҳон чемпионатларида, бошқа йирик халқаро мусобақаларда иштирок этиши ҳамда юқори натижаларга эришишини таъминлаш мақсадларига қаратилган.

Қарорда олимпия захиралари коллежлари негизида Таълимнинг халқаро стандарт таснифлагичининг 5 даражасига мос таълим муассасаси шаклидаги олимпия ва паралимпия захиралари коллежлари ташкил этилиши белгилаб қўйилган. Демак, бундан буён Ўзбекистонда Олимпия ва Паралимпия ҳаракати уйғун ривожланади. Имконияти чекланганлар учун ҳам, соғлом спортчилар учун ҳам тенг шaroитлар яратилади.

Сир эмас, ўтган даврда мамлакатимизда Олимпия ва Паралимпия ҳаракати айро-айро эди. Гўёки икки қитъа каби яшаб келди. Булинганини бўри ер, дегани каби ютуқларимиз ҳам шунга яраша бўлди. Олимпия захиралари коллежидан Паралимпия ўйинларини ривожлантириш, бунинг учун спортчиларни тайёрлаш масаласига юзак ёндашилди. Энди ундай бўлмайди. Ҳар икки йўналишга тенг шароит, бир хил эътибор билан қаралади. Бу ҳам, албатта, Президентимизнинг инсонпарварлик сиёсати намунасиридир.

Олимпия ва паралимпия захиралари коллежлари, шунингдек, болалар-ўсмирлар спорт мактаблари ҳамда ихтисослаштирилган болалар-ўсмирлар спорт мактабларида қабул қиловатлари эркаклар ва аёллар учун 2024/2025 ўқув йилидан бошлаб тенг равишда белгиланади. Жумладан, 2022/2023 ўқув йилида аёллар

улуши 30 фоиз, 2023/2024 ўқув йилида 40 фоиз, 2024/2025 ўқув йилида 50 фоизни ташкил қилиши кўзда тутилган. Бу мамлакатда гендер тенгликни таъминлаш мақсадларига эришишда таълим тизимидан бошланган сазй-ҳаракатларнинг мустаҳкам асоси бўлиши шубҳасиз.

Эндиликда олимпия ва паралимпия захиралари коллежлари ўқувчиларини текин (имтиёзли) овқатлантириш ҳаражатларини қисман қоплаш учун ота-оналар тўлови бекор қилиниб, бу ҳаражатлар тўлиқ давлат бюджетни маблағлари ҳисобидан қопланиши тартиби жорий этилмоқда.

Бундай тўхтама келиниши замирида ҳам катта инсонпарварлик сиёсати мужассам. Шу пайтга қадар айрим ота-оналар фарзандларида спортга бўлган иштиёқ ва иқтидорни сезса-да, молиявий имконияти етишмаслиги сабаб спорт таълими муассасаларига беришдан тортиниб келарди. Президент қарори билан бу ҳолатга ҳам чек қўйилди.

Иқтидорли ёшларни аниқлаш, танлаш ва саралаш жараёни янгица тартибда йўлга қўйилди. Бунда олимпия ва паралимпия захиралари коллежлари билан бошқа таълим йўналишлари ўртасида доимий алоқа ўрнатилади. Биз ҳозиргача олимпия ва паралимпия захиралари коллежлари ва умумтаълим мактаблари ўртасида бирон боғлиқликни кўрмаганмиз. Ваҳоланки, умумтаълим мактабларида ҳам кучли спортчи йигит-қизлар камол топаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Ҳар бир маҳалла, умумий ўрта таълим мактаби, ўрта махсус профессионал таълим муассасасида жамоавий спорт турлари (баскетбол, волейбол, гандбол, футбол ва бошқалар) бўйича жамоалар тузилади. Олий таълим муассасалари жисмоний тарбия ва спорт фаолияти йўналишларининг 3-4-курсларида таҳсил олаётган талабаларга мактабгача таълим ташкилотларида, умумий ўрта таълим мактабларида, спорт-таълим муассасаларида ўқитувчилик ва мураббийлик фаолияти билан шугулланишга рухсат берилади ҳамда уларга ҳар ойда иш ҳақи тўлаб борилади.

Ана шу жараёнда Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университети ва унинг филиаллари ҳам фаол иштирок этади. Гап шундаки, қарор билан эндиликда университетимиз ва филиалларимизда 3-4-курсларда таҳсил олаётган талабаларнинг ишлаб чиқариш амалиёти устувор равишда давлат спорт-таълим муассасаларида ташкил этилади. Шунингдек, битувчиларимизга давлат гранти асосида мақсадли қўлаб параметрларида кўрсатилган туман (шаҳар)да жойлашган давлат спорт-таълим муассасаларида 4 йил ишлаб бериш мажбурияти юқлатилади.

Президент қароридида яна бир муҳим жиҳатга эътибор қаратиш керак. Республика олимпия захиралари коллежи базасида уч йиллик “специалитет” дастурини амалга оширадиган давлат олий таълим муассасаси шаклидаги ихтисослаштирилган Олий спорт маҳорати институти ташкил қилиниши бўйича вазифа қўйилган. Бу институтга фақат олимпия ва паралимпия захиралари коллежларини битирган, олимпия спорт турлари бўйича миллий терма жамоа аъзолари бўлган ёшлар, спорт натижаларига қараб ҳамда селекция бўйича давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинади.

Шу кунларда манфаатдор вазирлик ва идоралар Президентнинг Олий спорт маҳорати институти фаолиятини ташкил қилиш тўғрисидаги қарори лойиҳасини тайёрлашга киришган.

Бир сўз билан айтганда, Президентимизнинг мазкур қарорида спорт-таълим муассасалари ҳодимлари меҳнатига ҳақ тўлаш, мураббийлар “олтин фонди”ни яратиш, ёшларнинг спортга кириб келишини рағбатлантириш мақсадида ҳужжатли ва бадий фильмлар яратиш, махсус спорт тизимини бошқариш платформасини ишга тушириш, селекция ишларини жонлантириш каби қатор муҳим чора-тадбирлар кўзда тутилган.

Бу каби мақсад ва вазифаларни сўзсиз амалга ошириш ва бунинг учун молиявий манбаларни таъминлаш ҳам ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Президентимизнинг жорий йил 5 ноябрь кунин қабул қилинган навбатдаги — **“Спорт-таълим муассасалари фаолиятини 2025 йилгача ривожлантириш дастури тўғрисида”ги қарори** ҳам шу мақсадларга қаратилган.

Мазкур қарор билан Спорт-таълим муассасалари фаолиятини 2025 йилгача ривожлантириш дастури, мазкур дастурини 2021-2022 йилларда амалга ошириш бўйича “йўл харитаси”, дастурнинг мақсадли кўрсаткичлари (индикаторлари) ҳамда 2022-2025 йилларда олимпия ва паралимпия захиралари коллежлари объектларини қуриш, реконструкция қилиш, мукамал таъмирлаш ва жиҳозлаш-

нинг асосий параметрлари тасдиқланмоқда.

Бундан кўзланган асосий мақсад — спорт-таълим муассасалари фаолияти ривожланишининг ўрта ва узоқ муддатли истиқболларини белгилаш, уларда олимпия ва паралимпия спорт турлари бўйича спортчилар захирасини тайёрлаш учун зарур шарт-шaroитлар яратиш, жумладан, уларни бошқариш ва молиялаштириш тизимини такомиллаштириш, шунингдек, моддий-техник ва ресурс имкониятларини янада кенгайтиришдир.

Бундан ташқари, қарор билан **Оксана Чусовитина ва Баҳодир Жалолов номларидаги спорт маҳорати мактабларини ташкил этиш**, бу мактаблар учун барча зарур шaroитларни яратиб бериш бўйича ҳам аниқ вазифалар қўйилган.

Демак, комил ишонч билан айтиш мумкинки, юртимизда жисмоний тарбия ва спорт янги босқичда ривожланади, кўп ўтмай шижоатли йигит-қизларимиз

орасидан янги Баҳодирлар, Оксана каби афсонавий спортчилар етишиб чиқади.

Янги Ўзбекистон стратегиясининг яна бир мақсади Олимпия ва Паралимпия ўйинларида спортчиларимизнинг муваффақиятли иштирокини таъминлаш ҳисобланади.

Шу боис, Президентимиз 5 ноябрь кунин яна бир муҳим — **“2024 йил Париж шаҳрида (Франция) бўлиб ўтадиган XXXIII ёзги Олимпия ва XVII Паралимпия ўйинларига Ўзбекистон спортчиларини комплекс тайёрлаш тўғрисида”ги қарор**га имзо чекди.

Қарор билан Олимпия ва Паралимпия ўйинларига Ўзбекистон спортчиларини тайёрлашнинг устувор вазифалари белгиланди.

Жумладан, тез кунларда олимпия ва паралимпия дастурларига киритилган спорт турлари бўйича юқори натижадор ва олимпия спортчилари захираси яратилади, лицензиялар сонини сезиларли даражада кўпайтириш чоралари қўрилади.

Спорт менежменти такомиллаштирилади, спорт фармакологияси, психологияси, тиббиёти ва диетологияси илмий асосда ривожлантирилади. Олимпия ва Паралимпия ўйинларида иштирок этиш учун талабгорлар орасида аёл спортчилар улушини оширишга эътибор қаратилади.

Гап ҳар тўрт йилликнинг энг нуфузли мусобақасида аёл спортчилар улушини ошириш ҳақида кетар экан, Президентимизнинг шу йил 13 август кунин XXXII ёзги Олимпия ўйинларида иштирок этган спортчи ва мураббийлар билан учрашувидан айтган қуйидаги сўзларини эслаш ўринлидир: **“Хурматли дўстлар, мана, қуриб турибсизлар — Ўзбекистоннинг жасур спортчи қизлари халқаро майдонларга дадил кириб келмоқда. Барчамиз уларга чин қўлдан тасанно айтамыз. Айни вақтда мен спортчи йигитларимизга қараб айтмоқчиман: агар қаттиқ ғайрат қилмасаларингиз, қизларимиз ҳадемай сизлардан тўғиб кетади”**.

Шу маънода, соғлом рақобат мазмунида айтиш жоизки, 2024 йили Парижда бўлиб ўтадиган ёзги Олимпия ва Паралимпия ўйинларида йигитларимиздан низоҳатда катта тайёргарлик талаб

Президентимиз 5 ноябрь кунин соғлом турмуш тарзига доир **“Юриш, югуриш, мини-футбол, бадминтон, стритбол ва “Workout” спорт турларини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарор**ни ҳам имзолади.

Президентимизнинг 2020 йил 30 октябрдаги “Соғлом турмуш тарзини кенг татбиқ этиш ва оммавий спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармонида мувофиқ, аҳоли ўртасида оммавий спортни ривожлантириш ва соғлом турмуш тарзини тарғиб қилишда юриш, югуриш, мини-футбол, велоспорт, бадминтон, стритбол, Workout (маҳалла ва кўча фитнеси) спортнинг устувор турлари сифатида белгиланган эди.

Президентимизнинг янги қарори билан эса ана шу спорт турларини ривожлантириш орқали тараққиётимизнинг навбатдаги беш йиллигига соғлом қадам қўйишимиз учун муҳим асослар яратилмоқда.

Жумладан, энди ҳар йили **юриш ва югуриш бўйича** — “Tashkent Marathon”, “Samarkand Half Marathon” ва “Zaamin Ultra” халқаро марафонлари, “Sky Camp Bostanliq” триатлон ва йога марафонлари, “Барча рекордлар баники” (5-10 минг қадамга), “Янги рекордлар сари”, **мини-футбол бўйича** “Янги Ўзбекистон ёшларимиз”, “Соғлом оила — янги Ўзбекистон таянчи” (оилавий жамоалар ўртасида), “Таълим ва спортчилари ўртасида”, “Раҳбар кубоги” (давлат органлари ва ташкилотлари ҳодимлари ўртасида), **бадминтон бўйича** — “Баҳор маликалари”, “Бадминтон лигаси” (умумий ўрта ва профессионал таълим муассасалари ўқувчилари ўртасида), “Раҳбар кубоги” ва “Имкониятингиздан кўпрогини бажаринг!”, **стритбол ва Workout бўйича** — “Рекорддан — янги рекордга!” ва “Гийёҳвандлик моддаларига қарши!” (таълим муассасалари ўқувчилари, талабалар ўртасида), “Муҳими ғалаба қозониш эмас, балки қатнашиш” (маҳалла жамоалари ўртасида), “Қишлоғинг учун ғалаба қозон!” (қишлоқ жамоалари ўртасида), “Соғлом танда — соғлом фикр” (давлат ва нодавлат ташкилотлар ҳодимлари ўртасида) шиори остида мусобақаларини тизимли ўтказиш белгилаб берилди.

Ана шу мусобақаларнинг ҳаётий аҳамияти ҳақида гапириш ўринли бўлади. Шу пайтгача маҳаллалар ёки қишлоқлар кесимида спорт мусобақалари ўтказишга давлат даражасида бу каби эътибор қаратилмаган эди. Қопаверса, давлат ва нодавлат ташкилотлар ҳодимлари ўртасида спорт мусобақаларини ўтказиш ҳам бунчалик рағбатлантирилмаган. Очиғини айтиш керак, биз шундай давлат ташкилотларини биламиз, ҳодимлари ўртасида спорт мусобақаларини ўтказишга иштиёқ кучли, лекин бу ҳам маблағ талаб этади. Давлат бюджетидан шаклланган ташкилотлар маблағини мақсадсиз сарфласа, эртага қонун олдида жавоб бериши бор. Президент қарори билан жорий этилаётган янги тизим эса эндиликда ташкилотлар раҳбарлари учун ҳодимларини спортга жалб қилишда муҳим ҳуқуқий асос бўлади.

Қисқача айтганда, Президент қарори билан спортнинг устувор йўналишлари бўйича иқтидорли ёшларни аниқлаш, уларни рағбатлантириш, “Соғлом турмуш тарзи” платформаси орқали амалга ошириладиган тўловларни изчил давом эттириш, намунавий лойиҳалар асосида спорт майдончалари қуриш, уларни маҳалла фуқаролар йиғини ёки уй-жой мулкдорлари ширкатларига текин фойдаланиш ҳуқуқи асосида бериш каби гоят муҳим вазифалар қўйилган.

Халқчил ислохотларнинг янги даврига қадам кўяр эканмиз, бир ҳақиқатни англаб олишимиз керак. Барча ютуқларга, катта марраларга, аввало, соғлом турмуш тарзи орқали эришамиз. Боиси, ҳар томонлама соғлом инсонларгина катта ишларга қодир, соғлом бўлсакгина, ишимизда унум, уйимизда барака бўлади.

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

18 НОЯБРЬ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING ДАВЛАТ БАЙРОҒИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН КҮН

ХАЛҚ ЮРАГИН БИРЛАШТИРГАН ИФТИХОР

(Бадиа)

Сенга термулиб, кўксим узра баланд бир тоғ қад ростлайди. Шундай меҳр ва қудрат тимсолисанки, атрофингда халқ юраги бирлашган. Осмон қадар баландсанки, унда шонли тарихимиз гавдаланади.

Зулфия МҲМИНОВА, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, шоира

Ақлу идрок, кучу қудрат, имону эътиқод соҳиблари — аждодларимиз бир кун келиб бу муаззам тупроқда эрк туғи баланд кўтарилиб, Ватан мустақиллиги рамзи ўларок, мағрур ҳилпирашига комил ишонч билан яшаганлар. Туғилган заминни муқаддас билгани, ҳурлики олий неъмат деб улуғлагани боис, қўлла-ридаги кишанларни узиб, озодлик учун курашдилар.

Инсон бир ғалабага етишмоқ учун неча бор мағлۇб бўлар, аммо ҳақиқатга ишонч, эл-юртга бўлган мустақам эътиқод уни барибир оёққа турғизаверади. 1926 йили “Муштум” журналида чиққан мақоласи учун қамалган, 1937 йили “халқ душмани” сифатида иккинчи бор ҳибсга олиниб, 1938 йил отиб ташланган Ўзбек романчилиги асосчиси Абдулла Қодирийнинг 1956 йилга келиб окланиши, 1991 йилда Алишер Навоий номидаги Республика Давлат мукофоти, 1996 йилда эса “Мустақиллик” ордени билан тақдирланиши, адолат тантанаси эмасми!

“Мен ҳақиқат йўлида ҳеч қандай жазодан, қийноқдан қўқмайман, агар отмоқчи бўлсалар, кўкрагимни кериб тураман”, деб айтган ёзувчининг руҳи истиқлол нурларидан шод бўлди.

Тошкент шаҳридаги “Самарқанд дарвоза” маҳалласида, адиб туғилиб ўсган уйда унинг уй-музейи очилди. Бу кун Ватанимиз фидойилари тарихининг яна бир ойдin саҳифаси яралди. Президент фармони билан 2019 йил пойтахтимизнинг Абдулла Қодирий номидаги истироҳат боғида ижод мактаби ва музей барпо этилди. Боққа кираверишда буюк ёзувчига ҳайкал ўрнатилди. Давлатимиз раҳбари мазкур ҳайкалнинг очилиш маросимида иштирок этиб, унинг пойига гул қўйди.

Бугун ушбу ижод мактаби дарвозасида Ўзбекистон байроғи мағрур ҳилпирамоқда. Давлатимиз мадҳияси баралла янграган чоғда шу масканда таълим-тарбия

олаётган истеъдодли ёшлар нигоҳи ҳам шу муқаддас тимсолга қадалган бўлади.

Умид ва ишонч мададкор бўлмаганида, неча марта қамалган Абдулла Авлоний қайта-қайта мактаб очган бўлармиди? Болаларни ўқитишдек муқаддас ишга тўхтовсиз киришган бўлармиди? “Ватан” шеърисида: “Онамизсан! Бизни(на) мушфиқ онамизсан! Жавлон уруб яшайдурган хонамизсан! Сени сотмоқ мумкинмидур, ўзинг сўйла! Тилинг бўлса, ҳасратларинг тузук сўйла!”, деган сатрлар буюк маърифатпарварнинг муқаддас замин озодлиги учун қайғурган хитоби бўлиб яралганди.

Бугун юрт байроғи Авлоний каби ватанпарвар аждодлар интилишлари, эзгу орзуларининг рўёби бўлиб шу муқаддас замин сарҳадларида, шу Ватан номи янграган дунё элларида ҳам ҳилпирамоқда.

Ўзи танлаган йўлига собит қолган Чўлпон тақор ва тақор газета нашр этармиди? Газеталари саҳифаларида умидсиз қолганларда умид уйғотиш учун ҳайқирикчи шеърлар битармиди:

Нега бунча умидсиздир туришинг?
Нима учун кўзларингда туташувчи олов йўқ?
Нима учун тунларингда бўрларнинг қорни тўқ?
Нима учун ғазабингни уйғотмайдиб оғу-ўқ?

Унинг ҳар бир шеъри миллиятни уйғотгуви овозга айланди.

Қўзнинг олтин лаҳзаларида, Адиблар хиёбонида, Чўлпоннинг ҳайкали ёнида унинг шеърларини айтаётган ўқувчилар қўлида Ватанимиз байроқларини кўрдим. Ҳа, бу Ҳақ йўлида бирлашган халқнинг ғурури, адолатнинг тантанаси бўлиб ҳилпираётган Ўзбекистон рамзидир.

Йирик давлат ва сиёсат арбоби, шоир ва олим, носир ва драматург,

маърифатпарвар Абдурауф Фитрат “Уғут” шеърисида ёзади:

Оғир йиғит, сенинг гўзал, нурли кўзингда
Бу миллиятнинг саодати, бахтин ўқудим.
Йўлашингда, туришингда ҳамда ўзингда
Бу юрт учун қутулишининг борлигин кўрдим.
Турма — югур, тинма — тириш,
Букилма — юксал,
Хуркма — кураш, қўркма — ёпиш,
Йўрилма — қўзғал,
Эл йўлини тўсиб турган эски булултарни
Ёндириб қўй, йиртиб ташла, барчасин
Йўқ эт!

Учинчи Ренессанс эгаларининг саодатини олдиндан кўра билган ҳадидчи адиб, олим, таржимон, драматург, ўзбеклардан биринчи бўлиб профессор илмий уновинини олган аллома Абдурауф Фитрат вафот этганига 82 йил ўтиб, “Буюк хизматлари учун” ордени билан тақдирланди. Уша кунни биз, ижод аҳлининг кўнглимиз тоғдек кўтарилди. У таваллуд топган Бухоро марказидаги “Боқий Бухоро” мажмуаси пештоқидаги Ўзбекистон

Бугун олий даражадаги сиёсий анжуманларда, Олимпия ўйинларида, дунё тақдиреа дахлдор кенгашларида, халқаро минбарларда, дўстлик ва ҳамкорликка бағишланган йилгилишларда давлатимиз байроғи қўдратимиз, эзгу мақсадимиз рамзи бўлиб ҳилпирайди. Шу лаҳзаларда юртимиз дунё мамлакатлари ичра яна буй кўрсатиб, миллионлаб қалбларда фахр, ифтихор уйғотади. Барчамизни Ватан равақи, тинчлик ва эзгулик йўлида хизмат қилишга ундайверади.

Ҳар бир халқ ўзининг шонли тарихи, мақсади, интилишларини, шу билан бирга, ғурур ва ифтихорини муҳасам этган муқаддас рамзларига эга. Ана шундай рамзлардан бири Давлат байроғига бўлган ҳурмат ва садоқат Ватанга, жонажон халқимизга бўлган эҳтиром билан уйғунлашиб кетади.

ХУРЛИК ВА ТИНЧЛИГИМИЗ ТИМСОЛИ

Ўткир УСМОНОВ, Вазирлар Маҳкамаси Маънавият ва давлат тилини ривожлантириш масалалари департаменти бош мутахассиси

Бугун Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи қабул қилинганга 30 йил тўлди. Жаҳон давлатчилиги таомилларига кўра, ҳар қандай мамлакатнинг суверен эканини унинг рамзлари ифодалайди. Байроқ ана шулар ичида энг муҳими, эътиборни тортувчи, фуқаролар қалбида Ватанга муҳаббат ҳиссини уйғотувчи, мустақил юрт билан фахрланишга, унинг ижтимоий-иқтисодий тараққиёти йўлида фидо-корона меҳнат қилишга ундовчи тимсол ҳисобланади.

Мамлакатимизнинг халқаро майдондаги нуфузини юксалтирувчи, сиёсий, ижтимоий-иқтисодий салоҳиятини ёрқин намойиш қилувчи ушбу муқаддас рамз қонуний жиҳатдан ҳам Конституциямиз ва ҳуқуқий ҳужжатларда мустақамлаб қўйилган. Жумладан, “Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида”ги қонуннинг 1-моддаси билан давлат байроғининг схематик ва рангли тасвири тасдиқланган. Қонуннинг 13-моддасига мувофиқ, фуқарола-

“Давлат байроғи мамлакатимиз буюклиги, унинг куч-қудрати, халқимизнинг улуғлиги, миллий ифтихори белгисидир. Шунинг учун ҳам ундан фойдаланишни, асраб-авайлаш қоидаларини фуқаролар яхши билишлари керак.

Халқимиз ғурури, ифтихори, мустақиллигимиз тимсоли бўлган давлат байроғи ёш авлодни ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг муҳим воситаси бўлиб қолаверади. Зотан, Ватанимиз рамзларига нисбатан чуқур ҳурмат туйғуларини сақлаш, тимсолларни улуғлаш ва ардоқлаш барчамизнинг бурчимиздир.

Нодирбек СУЛТОНМУРОДОВ, Вистула академияси талабаси (Польша):

— Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи қабул қилинган кун муносабати билан барча юртдошларимизни Польшада таҳсил олаётган ўзбек талабалари номидан самимий муборакбод этаман.

Давлатимиз байроғи чуқур маъно-мазмун ва тарихий қадриятларимизнинг тимсоли ҳисобланади.

Мана, 30 йил давомида байроғимиз юртимизда ва дунёнинг етакчи ташкилотлари пештоқлари, нуфузли минбарлар, йирик спорт мусобақаларида озодлик ва ҳурлик ифодаси янглиғ ҳилпираб турибди.

Давлат байроғи барча фуқароларнинг қаерда бўлишдан қатъи назар, уларнинг бирлиги, Ватанимизда ҳар бир инсоннинг қадри ва жамиятда тутган ўрни муҳимлигини ифода этади. Зотан, давлат рамзларига ҳурмат ва эҳтиром билан муносабатда бўлиш — буюк келажак гаровидир.

Маҳзуна ЮНУСОВА, Франция ижтимоий фанлар Олий мактаби магистранти:

— Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи қабул қилинган кун биз учун қадри ва муҳим санадир. Мен ҳар доим Париж кўчаларида Ўзбекистон байроғи ҳилпираб турганини кўрсам, бутун вужудим қувонч ва шодликка тўлади.

Байроғимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ҳилпираб

Бахтиёр КАРИМОВ, “RAJABHAT VALAYA ALONGKON UNIVERSITY DEMONSTRATION SCHOOL” менежери ва катта ўқитувчиси (Таиланд):

— Юртдошларимизни ва хорижда ватандошларимизни давлат байроғи қабул қилинган кун билан самимий муборакбод этаман.

Миллий байроғимиз Таиланд ҳудудида Ўзбекистон аъзо бўлган халқаро ташкилотлар, Бангкокдаги дипломатик муассасамиз пештоқида ҳилпираб туради. Қиролликдаги турли байрам тантаналарида, мамлакатимиз вакиллари қатнашадиган халқаро миқёсдаги тадбирларда ва спорт мусобақаларида миллий байроғимиз баланд кўтарилган лаҳзада чексиз ҳаяжонни туямиз.

Давлат байроғи бизга тинч-осойишта, озод ҳамда эркин ҳаётимиз, ёрғу келажакимизга ишонч бағишлаб туради.

турар экан, бу унинг аъзоларига Ўзбекистон номли давлат тўғрисида, унинг мустақил ва озод экани ҳақида сўзлаб беради. Шунинг таъкидлашни истар эдимки, мен учун байроқ нондек мўътабар ва азиздир.

2017 йилдан буён Парижда фаолият юритиб келаётган “Ўзбек клуби” асосчиси. Ушбу клуб доирасида қатор тадбир-

ларни уюштириб келмоқдамиз. Ҳеч бир тадбиримиз давлатимиз байроғисиз ўтмаган ва биз бундан фахрланамиз.

Барчангизни ушбу қутлуғ сана билан чин юракдан табриқлайман. Айниқса, чет элда бўлиб турган барча ватандошларимизни байроғимиз қадрини янада юксалтиришга муносиб ҳисса қўшишга қаҳриб қоламан.

Жуманазар САЪДУЛЛАЕВ, “SHANGRI-LA HOTELS AND RESORTS” меҳмонхонаси иш бошқарувчиси (Сингапур):

— Давлат рамзлари ҳамиша муқаддас ва ардоқли саналади. Боиси, уларда Ватаннинг сурати, меҳру таровати, халқнинг мардонавор ўтмиши, бугуни ва истиқболи баралла намоён бўлади. Улардан бири — давлат байроғидир.

Жонажон Ўзбекистонимизнинг мовий, зангори, оппоқ рангларга уйлаш, ҳилол Ой ва қумуш юлдузлар жиплашиб турган байроғи мағрур ҳилпираб турганини ҳар гал кўрганда кўнглимда ажиб туйғулар уйғонади. Фахр-ифтихор вужудингни чулғаб олади.

Байроғимиз, чинакам маънода, халқимизнинг асрий маданияти, урф-одатлари ва пок ислом динининг умуминсоний ғояларини ўзида муҳасамлаштирган.

Ана шу байроқ тимсолида она Ватанимизнинг муҳасамлигини туйиб, ўзининг тетик, бардам ҳис қиласан, келажакка ишонч билан боқасан.

Ўзбекистонимиз истиқлолга эришгач, биз ўз байроғимизга эга бўлдик. 1991 йил 18 ноябрь кунини “Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида”ги қонун бизга шундай фараҳбахш ғурур ва сурур бағишлади.

Ҳозир у жаҳон бўйлаб мағрур ҳилпираб турибди. Айниқса, спорт ареналарида, миллий терма жамоаларимиз иштирокидаги халқаро спорт мусобақалари вақтида ҳамда нуфузли беллашуларда юртимиз спортчилари ғолиблик шохсупасида турганида байроғимизнинг баланд кўтарилиши қалбимизга фахр-ифтихор туйғуларини бахш этади, кўнглимизни тоғдек кўтаради.

Байроғимизда юртимизнинг, халқимизнинг обрў-нуфузи юксалигидан далолат берувчи рамзий тимсолнинг тоғдек кўтаради.

Шундай экан, сарбаланд қаддимиз ва қадримиз тимсолини ҳамиша эъзозлайлик ва бошимиз узра баланд кўтарайлик!

“Дунё” АА

УНУТМАС МЕНИ БОҒИМ

“ДУНЁГА ЎЗБЕК САНЪАТИНИ НАМОЙИШ ҚИЛИШИМ КЕРАК”

**Моҳигул АРИПОВА,
Марғилон шаҳар тарихи музейи
илмий ходими**

Марғилонда азалдан маданият, санъат соҳаси, айниқса, ашулчилик, созандалик, қизиқчилик, аския, ракс каби санъат турлари ривожланган. Бу шаҳардан Муҳиддин Қори Ёқубов, Бобораҳим Мирзаев, Тамарахоним, Маматбува Сатторов, Болтабой Ражабов, Юсуфжон Қизик Шакаржонов, Жўраҳон Султонов, Маъмуржон Узоқов каби машҳур ҳофиз ва созандалар, сўз усталари етишиб чиққан. Шулардан бири Уста Олим Комилов эди.

У 1875 йилда Марғилон шаҳрида тўқувчи-қосиб оиласида туғилган. Ун ёшга тулиб-тулмасидан ота-онаси вафот этади. Ёшлигидан ёлланма деҳқончилик қилган, кейинчалик арава ясашни ўрганиш учун шогирд тушади ва қисқа фурсатда бу ҳунарни ҳам эгаллайди. Унинг исми олдидан “уста” сўзининг қўшилиши ҳам бежиз эмас.

Лекин уста Олим болалигидан кўпроқ санъатга мафтун эди. Турли тадбирларда даврани олиб боровчининг тиниқ, маъноли нутқидан тортиб ашула ва лапарларни, халқ рақсларини завқ билан тинглаб томоша қиларди. Якка қолган пайтларда доира чалар ва шу оддий буюмдан ранг-баранг товушлар чиқаришдан завқланарди. Айни пайтда чанг, дутор, ногора (буларни ўзи ясарди) ҳам чалар, лекин чилдирмага меҳри ўзгача эди.

Марғилонлик машҳур доирачи Масаид ота мусиқа тўғрақалари ташкил этиб, уларга ёшларни жалб эта бошларди. Кейинчалик ёш Олимжон ҳам унга шогирд тушди.

1926 йил май ойида Муҳиддин Қори Ёқубов раҳбарлигидаги этнографик труппа Марғилонга гастрол сафари билан келади. Труппада ёш бўлса-да, томошабинлар назарига тушиб улгурган Тамарахоним, Гавҳар Раҳимова каби иқтидорли ёш раққосалар ва созандалар ҳам бор эди. Муҳиддин Қори Ёқубов ва Тамарахоним доира устаси Олимжон санъатини яхши баҳолади ва уни труппага мусикачи сифатида ишга таклиф қилди. Иқтидорли созанда тинимсиз меҳнати, маҳорати туғайли қисқа фурсатда кенг жамоатчиликка танилди. Турмуш ўртоғи Бегимхоним ва қайинсинглиси Нурхон ҳам санъатга бўлган иштиёқ сабаб саҳнага чиқа бошларди.

Шундай қилиб, Уста Олим Комиловнинг профессионал артистлик ҳаёти бошланди. Труппа гастроллар билан собиқ Иттифокнинг турли ҳудудларига борарди. Айниқса, Москва, Санкт-Петербург, Боку шаҳарлари аҳолиси ўзбекистонлик артистларни жуда яхши қарши олишди. 1930 йилда Москвада бўлиб ўтган собиқ Совет Иттифоқи халқлари олимпиадасида Уста Олим Комиловга “виртуоз доирачи” номи берилди. У доира чалишини кўплаб усулларини яратди. Умуман, ушбу моҳир созанда чала билган 120 га яқин усулнинг ярмини ўзи кашф этган.

Ўзбек ракс санъатининг илк профессионал бoshловчиси Тамарахоним кўп йиллар давомида Уста Олим Комилов билан бирга ишлаган. Бу ижодий ҳамкорлик самараси ўлароқ, “Гул уйин”, “Занг”, “Садр”, “Пилла” каби нобъ асарлар яратилди. Икки нобъ исёеъдод эгасининг саҳнага чиқishi чинакамига ўзига хос воқеага

айланиб, концертлари доимо муваффақиятли ўтарди.

Уста Олим Комиловнинг санъат фаолияти давомида бир умрга муҳрланиб қолган воқеалар ҳам бўлган.

1935 йили Англиянинг Лондон шаҳрида бўладиган халқаро фольклор фестивалида қатнашиш учун собиқ Иттифоқ вакиллари қаторида Ўзбекистондан Тамарахоним, Уста Олим Комилов, Тўхтасин Жалилов ва Абдуқодир Исмоиловдан иборат санъаткорлар ҳам боришган. Ўзбек труппаси концерт дастурига “Пилла”, “Гул уйин”, “Садр” уйинлари қиритилган эди.

Уста Олим Комилов сафар бошидаёқ азоб бера бошлаган дардга Лондонда чидай олмади. Пешонасида ҳосил бўлган ўсимтани жарроҳлик йўли билан олиб ташлашдан бошқа илож йўқ

эди. Операция рисоладагидек ўтган бўлса-да, бемор нихоятда ҳолсиз эди. Фестивалда унинг ўрнини қўли кунли доирачи иродасини қўлга олиб, концертда қатнашишини айтади. Врачлар унинг саҳнага чиқишига қарши эди. Лекин Уста Олим уларга “Агар ўлим хавфиде бўлсам ҳам, мен бари бир саҳнага чиқаман. Чунки бугун дунёга Ўзбекистон санъатини намоиш қилишим керак”, деб жавоб беради.

Ун мингга яқин томошабин билан тирбанд Альберт-Хилл қошонаси саҳнасида концерт бошланиб, навбат Ўзбекистон вакилларига келади. Улар саҳнага чиққанда зални сув қуйгандек сукунат эгаллади. Миллий рақсларимизнинг ўзига хос хусусиятларини инглизлар тушунармикан, деган ўй вакиллариимизни безовта қиларди. Жароҳатни яшириш учун бошига бинт устидан салла ураган Уста Олим иситмаси балинд ҳолда саҳнага чиқиб, доирада “Қари наво” рақсини чала бошлади, Тамарахоним чарх уриб

ўйнарди. Айниқса, “Пилла” рақсидан кейин қарсақлар алламаҳалгача тинмади. Хар бир чиқшдан сўнг залдагилар уларни кизгин олқишлар билан қутиб олишарди. Фестиваль комиссияси моҳир доирачидан баъзи бир қуйларни якка ўзи ижро этишини

илтимос қилди. У “Ногора ўйини” ва “Тантана” қуйларини завқ билан чала бошлаганда қўлидаги доираси ўзига хос оҳанг ва товушда “гапира” бошлаганди. У лондонликларни ўз санъати билан қойил қолдирди. Ҳатто Англия қироличаси Елизавета I ҳам Ўзбекистон санъат усталарини

шавқ билан олқишлади. Қиролича рақсдан сўнг саҳнага чиқиб устанинг чилдирмасини қўлига олиб обдон томоша қилиб кўрди. Сўнг доирачининг мўъжизакор панжаларига ҳайрат билан қараб, шу бармоқлардан гилгса нусха олиш ва Лондон музейига қўйишни буюради. Қиролича доиранинг сеҳрли оҳангига, созанданинг бетақор маҳоратига ана шундай юксак баҳо берган эди. Ҳайъат раиси ўзбек созандаси қолонига фестивалнинг олтин юлдузини қадаб қўйганда бутун иштирокчилар биргина доира оҳангиндан яралган ўзбек ракс санъатини тик туриб олқишлайди.

Артистлар Лондондаги “Гайд-парк”, “Гринвич” боғларида ҳам ўз концерт дастури билан чиқишди. Бу учрашувлар ҳақида халқ артисти Тамарахоним шундай ёзган эди: “Томошабинлар уйин бошланшидан бир-икки соат илгари йигила бошларди. Тезда улар сони етти-саккиз мингга етди.

Фестиваль якунида барча давлатлардан келган делегациялар олтин медаль билан тақдирланди.

Бизнинг ўзбек делегациямизга бир эмас, иккита медаль тақдим этилди. Булардан бири менга, иккинчиси Уста Олим Комиловга берилган эди”.

Уста Олим Комиловнинг доирани бир зумда Европага таралди. Овоз ёзиш фабрикасида унинг

ижросида юзга яқин усуллар ёзиб олинди. Устанинг қўлидан чиққан сеҳрли зарблар ва оҳангларга мафтун бўлган мезбонлар Англия қироличасининг топшириғига биноан унинг ўнг қўл панжаси изини гилгса тушириб, Лондон санъат музейига топширишди.

Уша вақтда фестиваль қатнашчилари туширилган суратда Уста Олим Комилов бошини бинт билан боғлаган, аммо хурсанд ҳолда жилмайиб турибди. Хаста ҳолига қарамай, чет элда ўзбек санъати ҳожибасини намоиш қила олган бу инсоннинг иродаси қанчалар кучли эканига пол қолмай илож йўқ.

Уста Олим Комиловнинг рафикаси Бегимхоним мусиқа театрида раққоса-балерина сифатида халқ хизматида бўлган. Уларнинг фарзанди Ҳалима Комилова ҳам етук санъаткор, раққоса бўлиб камол топди.

Машҳур созанда мамлакатимизнинг қай бир ерига бормасин, халқ уни олқишлар билан қутиб оларди. Халқ ардоғидаги артистлар Тамарахоним, Мукаррама Турғунбоева ва Розия Каримоваларнинг санъат чўққиларини эгаллашда ҳам кекса мусикачи яқиндан ёрдам берган. Табиийки, фаолияти давомида санъат жамоасининг маҳоратли созандаси сифатида Гофир Азимов, Тўйчи Иноғомов каби унлаб қобилияти доирачиларга устозлик қилди.

Муқимий номидаги театр солисти Тўйчи Иноғомов кекса устоз ҳақида бундай деган эди: “Уста Олим ака ёшларга доим ғамхўрлик қиларди. У ўзи билган барча нарсаларни бизга эринмай, завқ-шавқ билан ўргатар, бунинг учун вақтини, меҳнатини ҳечам аямасди. Унинг маҳоратини таъриб, туғма талант эгаси деб таърифлашарди”.

Узоқ йиллар миллий санъатимиз ривожини йўлида меҳнат қилган санъаткор хизматлари муносиб тақдирланди. 1932 йил Меҳнат қарҳамони, 1937 йил эса Ўзбекистон халқ артисти унвонини соҳиби бўлди. У 1953 йил апрель ойида вафот этди ва Тошкентдаги “Чигатой” мемориал қабристонига дафн этилди. Бугун кўплаб неварашоғирдлар у бошлаган ишни муносиб давом эттирмоқда.

БОҚИЙ МЕРОС

Саксон ёшни қоралаётган онахоннинг олийгоҳга келиб, навқирон талабалар қаторида дарсларга қатнашганини эшитганмисиз?

Андижонлик Ширинхон ая Солиевадан алла айтиш сирларини ўрганган талаба қизлар республикада ғолибликни қўлга қиритиб, ойнаи жаҳонда ҳам кўриниш беришган. Онахон халқ қўшиқлари, лирик қўшиқлар, мотам аллаларини қадимий сўзлар, усуллар ва айнан қадимий қуйлар билан ижро этади. Уларни эшитган хар қандай талабанинг халқ оғзаки ижодида қизиқиши ортади.

ХАЛҚ ОҒЗАКИ ИЖОДИ БИТМАС-ТУГАНМАС ХАЗИНА

Филология фанлари доктори, профессор Салима Мирзаева ўз дарсларига Ширинхон аядан ташқари, ривоят, аския айтиб берадиган отахонларни ҳам тез-тез таклиф қилиб туради. Унинг ютуғи ҳам шунда. Ҳозиргача опадан фольклоршунослик бўйича таълим олган талабалар байрамларда кўнгиروق қилиб, “устоз, халқ оғзаки ижодида бизни шунақанги қизиқтиргансизки, хар бир дарсингизни қайтадан тинглаймиз келади”, дейишади.

2-3 йил аввал, нуқуслик бир йилгит Андижон давлат университетига келиб, опа билан учрашар экан, унинг раҳбарлигида диссертация ёзиб, олим бўлмоқчи экани, докторантурага кириш нияти борлигини айтди. Салима опа унга “Қорақалпоғистон билан Андижон ўртасидаги масофани ўзингиз биласиз. Илмий иш қиламан десангиз, оилангизни олиб келинг, лоақал Тошкентга жойлашинг”, дейди. Шу гап билан нуқуслик йилгит докторантурага кирди. Салкам икки йилда “Ўзбек-қорақалпоқ халқ тез айтишлари типологияси” мавзусидаги диссертациясида икки тилдаги тез айтишларнинг ўзига хос бадиияти, муштараклигини очиб берди.

Бухоролик шогирди Маҳбуба Раҳмонова эса, “Ўзбек халқ афсоналари поэтикаси” мавзусида иш олиб борди. Қарангки, қалба илмдан бир шуъла тушган ва у соҳибининг юрган йўлини ёритиб турган бўлса, масофа кўзга кўринмас экан. Фольклоршунос олима шогирдларини ҳам олимлик мақомига эриштириш йўлида меҳнат қилмоқда. Зеро, олимлик шунчаки ҳаваас билан юзга чиқадиган мақом эмас. У йиллар синовидан ўтиб, машаққатлар тарозисида тортилажак, меҳнатлар эвазига берилажак шарафдир. Шу боис, бугун давлатимиз раҳбари илмга, илм йўлини тутганларга ахтиром қўрсатиб, уларга барча шароитларни яратиб беришга жиддий эътибор қаратмоқда.

Устознинг устозлари

Салима Мирзаева Ўзбек адабиётшунослиги ва фольклоршунослигининг йилрик даргаларидан илмий маърузалар тинглаётган пайтидаёқ фольклоршунос олима бўлишга замин ярата бошларди.

Андижон давлат педагогика институтида 1980 йилда чоп этилган “Ўзбек халқ оғзаки поэтикаси” дарслигининг муаллифларидан бири, филология фанлари доктори, профессор Ҳошимжон Раззоқовдан фольклор сабоқларини олган қарҳамонимиз халқ оғзаки ижодида янада яқинлашди. Устози хар битта мавзунини ҳаётини мисоллар билан, Андижон фольклорига боғлаб ўтарди. Салима опа Ҳошимжон Раззоқов раҳбарлигида матбуотда бир неча мақолалар эълон қилди. Институтини битириб, шу ерда ишлай бошлаганидан сўнг фольклоршунос олим, филология фанлари доктори Баҳодир Саримсоқов раҳбарлигида 1993 йилда “Ўзбек халқ афсун дуоларининг жанр учун вақтини, меҳнатини ҳечам аямасди. Унинг маҳоратини таъриб, туғма талант эгаси деб таърифлашарди”.

Узоқ йиллар миллий санъатимиз ривожини йўлида меҳнат қилган санъаткор хизматлари муносиб тақдирланди. 1932 йил Меҳнат қарҳамони, 1937 йил эса Ўзбекистон халқ артисти унвонини соҳиби бўлди. У 1953 йил апрель ойида вафот этди ва Тошкентдаги “Чигатой” мемориал қабристонига дафн этилди. Бугун кўплаб неварашоғирдлар у бошлаган ишни муносиб давом эттирмоқда.

бақувват мақолалари, юздан зиёд тезислари, ундан ортиқ китоблар, битта электрон мультимедияли ишланма уни етук фольклоршунос сифатида элга танитди.

Салима опанинг бугунги муваффақиятида академик Тўра Мирзаев ҳам алоҳида ўрин тутади. Илмий ишлари борасида қимматли маслаҳатлар берган бу олимнинг фольклор ривожига кўшган ҳиссасини опа юксак қадрлайди. Шундай устозлар туғайли у 2010 йилда профессорлик даражасига эришиб, фольклоршуносликка қатор илмий янгиликлар олиб кирди.

Унинг сермаҳсул ижоди самараси сифатида яратилган “Муродхон достонининг гоёявий бадиий хусусиятлари”, “Достонлардаги мифологик-мифопозитик талқинлар”, “Ўзбек реалистик адабиётда фольклор анъаналари”, “Навоий ва Бобур” сингари ўқув услубий қўлланмалари, “Ўзбегим ёр-ёрлари”, “Андижон лирик қўшиқлари”, “Андижонча ёр-ёрлар”, “Алпомишга алла айтган момоларини”, “Осмондаги қўлузим — алла” номли китобларини талабалар севиб ўқишади. Чунки, ушбу китоблардан талабаларни экспедицияга олиб борилганда тўлланган бир-биридан қизиқ маълумотлар ўрин олган.

Муносиб шогирдлар камол топяпти

40 йиллик илмий-педагогик фаолияти давомида таълим тизимида баркамол авлодни тарбиялашга муносиб ҳисса қўшиб келаётган Салима Мирзаева ҳамон талабалар даврасида изланишда, ёшларга дўст, тарбиячи ва меҳрибон устоз.

Ёшларнинг халқ оғзаки ижодида меҳрини уйғотиш учун уларга болаликдан алла айтиш, халқ афсона ва ривоятларни билан таништириш керак, — дейди олима. — Жойларга экспедицияларга чиққанмишда талабаларга, биринчи навбатда, ана шу қишлоқнинг тарихи билан таништириллар, дейман. Яқинда Бешабган қишлоғида бўлди. Бунақа номлар жуда кўп учрайди. Ширмонбўлоқ, Оқбўлоқ, Оқтепа, Жалақудук, Тўртқўл каби кўплаб жой номларининг тарихини ўрганиш талабалар учун қизиқarli, албатта. Бизга айни шу қизиқли, тарихини билишга интилиш керак. Зеро, ёшлар ўз юртининг, айниқса, туғилган жойининг хар қарич ери, инсонлари, уларнинг қадриятлари ҳам улуғлигини билиши керак. Шундагина улар ўзлари қўзлаган марраларни албатта забт этади.

Фольклорда янги қирралар очилади

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти халқ оғзаки ижодини ўрганиш,

уни халқимизга етказиш борасида жуда катта ишларни амалга оширяпти. Маматқул Жўраев (марҳум) тайёрлагани бошлаган ўзбек халқ ижоди бўйича туркум китобларнинг 15 жилди чоп этилди. Бу билан халқимизнинг асрлар давомида тўлланган жуда катта бойлиги китобларга жамланди. Мана шу зғу ишни эндиликда Жаббор Эшонқулов, Шомирза Турдимов, Олимжон Қайумов сингари етук фольклоршунос олимлар давом эттирмоқда. Шунингдек, Б.Тўхлиев, Н.Раҳмоновлар раҳбарлигида олиб борилаётган катта фундаментал ишлар ҳам таҳсинга созвор. Аммо шуни ҳам айтиш керакки, фольклорнинг хали ёзиб олинмаган, ўрганилмаган жиҳатлари ҳам жуда кўп.

Салима Мирзаева бу ҳақда кўп ўйлайди. Унинг “Ўзбек-рус халқ мақоллари типологияси”, “Ўзбек-қирғиз халқ эртақлари типологияси”, “Ўзбек-тожик халқ мақоллари типологияси” каби мавзуларда шогирдлари билан иш олиб бораётган ҳам фикримиз исботдир. Зеро, мана шу халқлар ўртасидаги муштарак жиҳатларни ўрганиш ҳам фольклорнинг долзарб масалаларидан. Дарвоқе, олима бошчилигида фольклоршуносликка оид терминларнинг изоҳли лугати нашрга тайёрланяпти. Изланувчан шогирдларидан бири Ғайрат Холбўтаев эса, “Водий аскиялари” номли китоб устида тадқиқот ишлари олиб борапти. Бунинг учун у Андижонда хонободлик, қорасувлик, қўрғонтепалик, Фарғонада эса қўхонлик, олтиарқиллик, марғилонлик аскиячилар билан учрашиб, бугунги кундаги янги аския мактаби шакллангани, унинг моҳиятини чуқур ёритишга киришган.

Юртимизда бахшичилик мактабларининг ташкил топётгани, фестиваллар, ЮНЕСКО томонидан ўтказилаётган тадбирлар халқ оғзаки ижодида бўлган юксак хурматдан далолат. Бунга жавобан Салима Мирзаева каби фольклоршунослар янги-янги мавзулар, ҳали ўрганилмаган тадқиқотларга қўл уриб, фольклорнинг янги қирраларини очишга бел боғлашган. Айни пайтда унинг шогирдлари “Муस्ताқиллик даври ўзбек эпосшунослигининг тараққиёт тенденциялари”, “Муस्ताқиллик даври ўзбек ҳикоячилигидаги фольклоризмлар типологияси” каби мавзулар устида тадқиқот ишларини бошлаб юборишди. Насиб қилса, улар бу каби яна кўплаб мавзуларни чуқур ўрганиб, маънавий меросини қадрловчи халқимизга етказишга ҳисса қўшади. Зеро, ўзбек халқ оғзаки ижоди битмас-туганмас хазинадир.

**Муножат
МЎМИНОВА,
“Янги Ўзбекистон”
муҳбири**

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари тахририяти) ДУК

Бош муҳаррир:

Салим ДОНИЁРОВ

Тахририятга келган қўлёмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “KOLORPAK” МЧЖ масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январьда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. **Буюртма** — 3708

Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2. Баҳоиси келишилган нархда.

“KOLORPAK” МЧЖ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Ўзбекистон, 100060.
Тошкент, Янги шаҳар кўчаси, 1-А уй.
Босмахона телефон: (78) 129-29-29

Навбатчи муҳаррир: Феруза Жўраева
Мусаххас: Асолат Аҳмадқуллова
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

ЎЗА якуни — 03:00 Топширилди — 03:40

Девонхона: (0-371) 233-70-98 Котибият: (0-371) 233-56-60 Ўзлонпар: (0-371) 233-57-15 E-mail: info@yuz.uz